

zeruko
ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

Juan Garmendia Larrañaga

Euskaltzaindian sartzeak poz haundia
eman [dit

1926garrengo uztailaren 12an jaio zen Juan Garmendia Larrañaga tolosarra. Merkatal istudioak egin zituen. «Real Sociedad Vascongada de Amigos del País»eko bazkide da.

Denbora asko ez dela euskaltzain laguntzaile izendatua izan da. *Euskal-Esku-Langintzari* buruzko lanez eta liburuez da ezaguna euskal alorrean. *Ihauteriaz* ere badu liburu bat.

Gaztelaniaz eta euskaraz argitara ohi ditu bere liburuak. Arabako esku-langintza du, gai honetan, bosgarren liburua. *Añamendi* argitaldaria argitara du.

Euskaldunak, han eta hemen, esku-lanaz utzi dituen aztarrenak biltzea oso atsegina da.

Ondoan du beti lagunen bat. Ez da harritzekoa eta, Federiko Zabalarekin aurkitu dugu.

—Arabak aurkitu dituen aztarren batzuen berri jakin nahirik hurbildu gatzazkio Joanitori. Baina Euskaltzaindian sartzeak eman dion bihotz kilimaz zertxobait aztertu gabe ezin, bada, egon.

—Hara, esan dit, **poz haundia** eman dit, Eta honetaz hizketan hasi garenez gero, neure eskerrik be-roena agertu nahi nioke Euskaltzain-diari nere lana gogoan eta haintza-kotzat hartu duelako. Berri hori za-baldun bezain azkar, honela galdetu zidan norbaitek: “herria” ala “erria” idatziko huke hik? Badakik, ongi as-ki, nola idazten duzun. Baina ni ez nauk hizkuntzalari, ni ez nauk or-tografian maixu, ni etnografian ari nauk, erantzun nion. Iraila gatzela-niaz nola idazten den galdetu behar nion “septiembre” ala “setiembre” Nik etnografi aldetik lagundu nre-zaioke Euskaltzaindiari. Eta horretar-ako aukeratu nauela uste dut, gaine-ra. Beste gaietarako badu ni baino jakintsuagorik. Herriaren ahotan aur-kitzen duzun bezala jasotzen dut nik euskal hitza. Hori da nere lana.

—Euskara galdurik den lekuetan euskarazko hitz asko aurkitu ahal duzu?

—Bai, beti aurkitzen dira banakare-
ren batzuk. Lanabesari edo tresnari
euskaraz deitzen zaio, oraindik ere,
zenbait lekutan. "Eskuara" deitzen
diote Ullibarri-Aranan eskuareari
oraindik ere. Esku-langintzaz batera
hitzaz bera ere galdut egiten da. Biak
jasotzen saiatzen naiz. Geratzen diren
apurrak jaso egin behar dira.
Honela jakingo dute gure ondoreng-
oek aurrekoen berri. Euskal Herria
ez da gaur goizean sortua. Nora
joan behar dugun jakiteko nondik
gatozen jakin behar dugu, nere us-
tez. Teknika munduan sortu ziren
euskarakoa hitzak jasotzea ere be-
harrezkoa zaigu. Teknika berrietara
haiek nola molda edo nola berriak
sor jakiteko, bide bat izan daiteke
zenbait aldez.

—Araba aztertu duzu oraingoan.

—Bai, baina ez Araba osoa. Arabako hiru herri batez ere: Santa Kruz de Kanpezo, Ullibarri-Arana eta San Bizente Arana. Kaixuletak xibak, errotatxoak, "tarria", trabak eta zitpotzak aurkitu ditut. Zurginaak, uztargileak eta abar.

—Horretan diharduen jende asko
geratzen ahal da?

—Ez, oso gutxi. Santa Kruz de Kanpezon baziren 1920garreanean hamabiren bat kaixuleta-egile. Gaur-egun bi bakarrik ari dira horretan.

Xibak, errotatxoak, "tarriak", trabak eta zipotzak egiten ari direnak ere bi besterik ez dira. Hoiek ere utzi samarra dute langintza hau. Makinenez egiten da gaurregun dena. Eskuz ari denak ezin du makinaz ari dena hautsi. Denbora asko ez dela hil zen ingurumari haietako azken txalmagilea, 1930garrenean bost duro kobratzen omen zuen txalma bakoitzeko.600 pezetaraino jaso omen zituen 1966 garrenean egiten zituenak. Astoa baino langile bizkorragorik eta indartsuagorik bada gaurregun. Eta txalmak astoari jartzzen zaizkio.

—Txalmak, uztarriak, xibak eta abar ez dira hain ezezagunak oraindik ere. Jolaserako edo apaindurirako bederen, kalean ere ikusten dira. Guretzat hain ezaguna ez den zerbaite berri jakin nahi genuke.

—Irulela da aipagarrirenetako bat. Irulearen inguruko sargin kontuak ere jakinarriak dira. "Sargin-afaria" deitzen zitzaion, haria egiten zuten emakume haien gaurdiko afariari. Goruan edo kilotan haria egiteke geratu zen lihoa erre egin ohi zuten larunbatetan ohera aurretik, sargin-ek akelarerra eramane ez zezaten. Eguberri goizean egindako hariari "sargin-hari" deitzen zitzaion. Gipuzkoako Elduainen gertatutakoaren berri ematen digu D. Joxemiel Barandiaranek. Sarginik ez zela eta bazela ari omen ziren hango iruleak. Hala kantatzen omen zuten gaeuz agertu zirenean: "Ez geala, bageala, hama-lau milla hemen geala".

Ullibarri-Aranako azken irulea ezagutzeko zoria izan dugu. Petra Beltran de Heredia duzu berau. Beste bost ezagutu omen zituen herri hartan. Artzaiak ardiari moztzen dion ilea erosten du lehenik. Albergan garbitu eta etxe inguruan, eguzkitan, lehortzen du. Artilea ondo lehorturik duenean, makilaz astintzen eta harrotzen du, Ikustekoa da irulea artilea egiten, Argi eta bizkor ari ohi da. Zerbaitegatik dio esatera zaharrak: "Edale 'on gitxi irule on, irule on gitxi edale on'".

Petra Beltran de Herediaren mozkin apala, jerse eta galtzerditarako erabiltzen da. Galtzerdi pare batenzat haria egiteko bederatzi ordu egin behar du gori edo kiloan lan. Doi-doi egiten du, gaurregun, bere aintzina bezeroentzat adina artile.

—Ohitura harrigarririk?

—San Bizente Aranako "Maiatza".
Ullibarri-Arana eta Aldatik aurrera
jo eta handik zazpi kilometrotara

San Bizente de Arana aurkituko duzu. Alda, Orbiso, Sabando eta Oteo herriein ditu bere mugak San Bizente Aranak. "Maiatza" edo "El mayo" deitu ohitura aurkitu dugu herri honetan. Aintzainko erromatarrek udaberri jainkosari egin ohi zioten festaren aztarren bat da. Negu beltz eta hilaren ondotik udaberri alai eta bizia dator. Jai alaietz ospatu ohi zen maiatza, Enparantzan ipini ohi zuten zuhaitz-tantaiaren hondoan egin ohi zuten maiatza osan dantza eta festa. Indian, Fenizian, Grezian eta Israelen ere ospatzen zituzten jaiok. Eskea ere egin ohi zen. Emalearen borondateari zegokion bertsoaz amaitu ohi zen. Zurrari eta zekenari honela kantatu ohi zieten:

"Utzan, utzan ixillirik

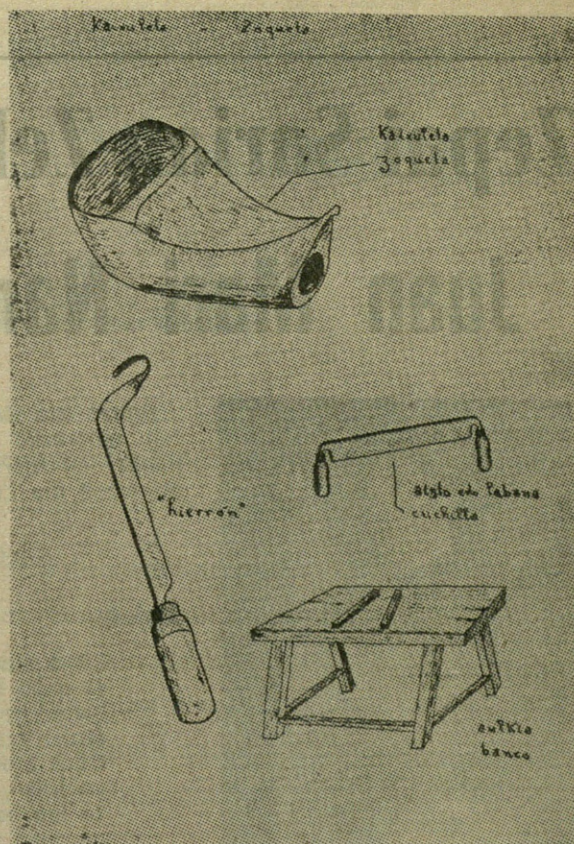
Orrek ez tin dirurik.

Zakut zar bat or diaraman
Zorri zuriz beterik".

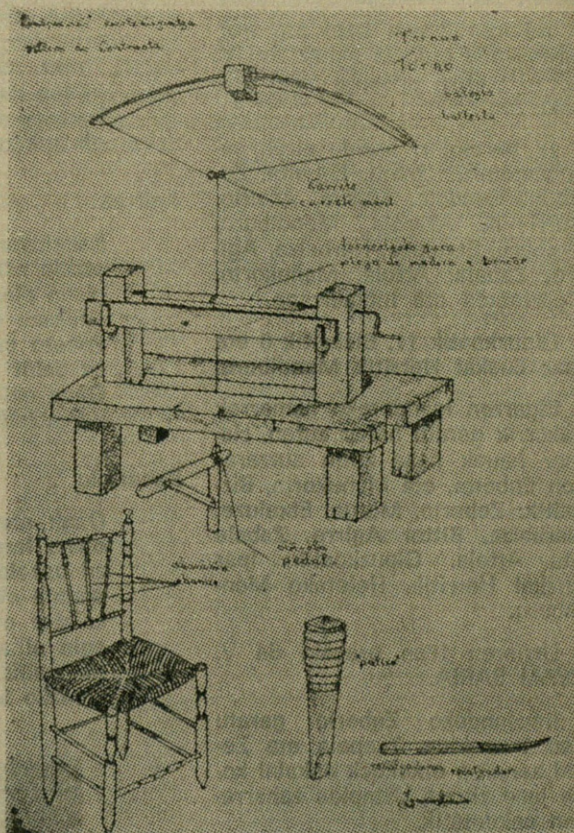
San Juan bezperara pasa da, honelako zer bait, herri askotan. San Bizente Aranman Maiatzeko Santa Kruz arratsaldean ipini ohi da pago-tantaiak. Bertako erretoreak bedein-katu ohi du. Zutitu aurretik atsaska-ria egin ohi dute. Tantaiaren mutu-reen beste ardatz bat ipini ohi dute zeharka, gurutzearen tankera izan dezan. Horik bi metrotara argizariz-ko beste gurutzeko bat ezarzen diote. Irailaren 14an, Santa Kruz egu-nez, kentzen da tantai hori. Herriar-guztien artean banatzen da surtan erre dezaten.

Kristautasuna baino lehenagokoa baldin bada ere, kristau kutsuz kutsaturik heldu da guregana. Leku askotan da soro eta zelaietan gurutzak jartzeko ohitura. Gogoan du oraindik ere San Bizente Aranako jendeak: "maiatz-zuhaitza" ipini gabe geratu ziren urtean, harri-erantsiak txikitu zituen baxter guztiak.

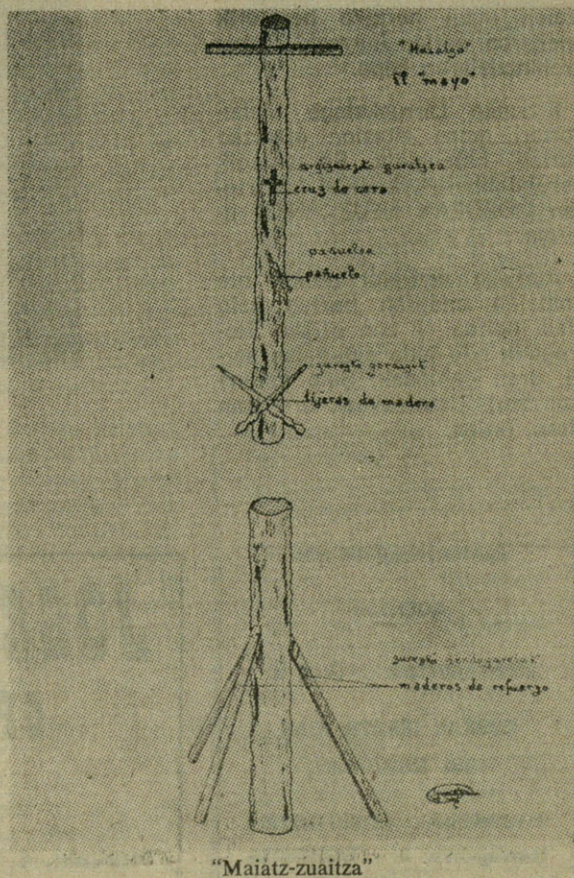
Erronkari aldean dabil orain, Joan Garmendia, aztarren bila. Zenbat denbora, zenbat atzera-aurrera, zenbat diru, aztarren bat aurkitzeko eta gordetzeko. "Pazientzi ikaragarria behar da, ez diruari, ez denborari, ez beste ezeri begiratu behar zaio", esan digu Joanitok.

Kaixuleta eta kaixuleta egiteko tresnak

Haria egiteko irulearen tresnak

“Maiatz-zuaitza”

Zepai Sarian Zeberio txapeldun BERTSO BERRIAK

Juan Mari Narbaiza bigarren

Zeberio txapeldun

Irailaren 21ean hasi eta irailaren 28an erabaki behar zen V. ZEPAI SARIA urriaren 18an erabaki zen.

18 bertsolari azaldu ziren sari honetara: Lexoti, Enbeita, Zeberio, Zendoia, Murua, Areitio, Iturri II, Azarola, Mendiburu, Goiburu, Etxaluze, Narbaiza, Agirre, Zabala, Attola, Mañukorta, Ugartetxea eta Intxaurraga.

Gipuzkoatik 11, Bizkaitik 6 eta Ipar Euskal Herriatik Mendiburu.

Bigarren iganderako hamarrek bakarrik geratu behar zuten. Hamar hauek pasa ziren aurrera: Jon Enbeita, eta Mañukorta, Bizkaitik; Zeberio, Murua, Etxaluze, Narbaiza, Bittor Agirre, Zabala eta Attola, Gipuzkoatik; Ipar Euskal Herriatik, Heletako Mendiburu.

Urriaren 18an erabaki da V. ZEPAI SARIA.

Itsasondoko Zeberio geratu zen txapeldun. Txapela eta Zepai zenaren etxekoek eskaini kopa jaso zituen Uztapide zaharren eskuetatik.

Bizkaiko Muxikako Jon Enbeita irabazi zuen kartzelan zirenean abestu zuen bertso batenagatik. Rufino Iraolaren kopa eman zitzaion.

Bittor Agirrerri opa izan zitzaion egun hartako bertsorik onenaren saria. Aurrezki Kutxa Probintzialaren kopa.

Bizkaiko Larruskaingo Mañukortari eman zitzaion grazizko bertso batenagatik Berasategik eskaini liburua, Manuel Lasarteren GORDEAN NEUZKANAK liburua.

Aurreko eguraldi petral eta goibelen ondoren bertso saio alaia egitea ez zen erraza. Horregatik edo bide estuegi sartu ziren gehienak. Saio astuna izan zen. Umorezkoak ere izan ziren, ordea.

Agirre eta Zeberio egin zuten umorezko bat. Haginezko minez den Agirrerri hagin sanoa ateratzen dio Zeberio.

—oOo—

Agirrek:

Len-e amaika jira
ni nago egiña,
laster gertatu bear zait
etorri eziña.
Onek atera bait dit nei
kontrako agiña.
Ta len baiño aundigoa
oin jarri dit miña.

Zeberio:

Miña kenduko-ote nion
bazun esperantza,
baiña nik etorrita
artu det zalantza.
Tiraka asi naizenean
egiten zun dantza.
Danak-e bazeukaten
oik alkarren antza.

Agirrek:

Banekiyan nik txarra
etzala etako,
gizon planta kokorra
daukazu ortako.
Puesto ona badezu
ez dakit zertako.
Obea ez al zerade
perratzailetako?

Zeberio:

Onek atera ditu
olako larriak,
zu bezela asko dira
onuntz etorriak.
Laister ateratzen ditut
agin elbarriak,
eta gainetik jarri
urrezko berriak.

Agirrek:

Asi zera agiñen,
zakarra izanik.
Zuk dendista bezela ez
dezu zer esanik.
Opizioa bakarrik
nago antzemanik.
Neri berriak jarritzen
ez daukazu lanik.

Zeberio:

Olako itzegitea
neretzako on da,
parrandan ortxen dabil
fondaritan fonda.
Gero dentistak esaten
ain sanua non da?
Ustelak atera bear
sanoik etzegen da.

—oOo—

Izan zen bertso borobilik, argitagarri gutxi, ordea.

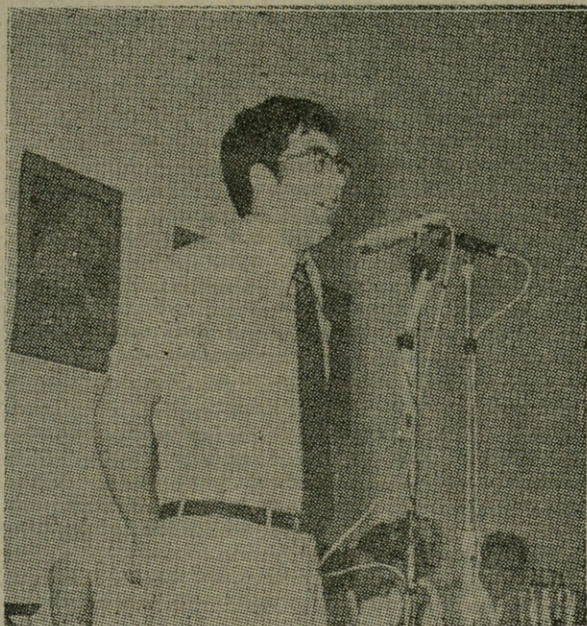
Gai-jartzaile Jexux Azurmendi izan genuen. Era guztietako gaiak ipini zituen. Jaialdia ondo burutu zuen.

Epai-mahaiko: A. Zabala, Munategi, Bordari, Luzio Gabiria eta Inozenzio Olea.

Berrehunen bat bertso-entzule bildu ginen Guraso Elkartearen aretoan. Entzuleen artean, Uztapide, Lazkao-Txiki, Balendin Enbeita, Euxebio Igarzabal eta abar.

Hemendik aurreko xehetasunak Ibai-Ertzek emango dizkigu hurrengo astean. Guk ez dugu aste honetan gehiagoren berri emateko astirik.

MUTIOZABAL

Narbaiza bigarren

Frankiri Jarriak

Agertu da Lasarteren liburu eder hori: GORDEAN NEUZKANAK. Egun hartan Leitzako herriak eskaini zion omenaldiaz bertan ematen da berri. Egun hartan Lasarteri emaitz eta erregali asko egin zitzaion. Nik magnetofon zinta bat eman nion, barruan hurrengo bertso hauek zituelarik. Aipatu behar da, Leitzan lehen askok «Franki» esaten ziola, Franki izena bait du hura jaio zen baserriak.

— 1 —

Hirurogeita hamabost urte
gizaldiak emeretzi,
negua igaro degu gainera
martxoak bait ditu gaur bi;
Frankiren penak Frankiren pozak
bertso pobretan kantari:
Oroimenean gorde zaitzala
Lasarte Leitzak zu beti.

— 6 —

Harri ederrak eta kaxkarrak
paretaren osagarri,
momentu onak eta makalak
dagozkio bizitzari;
Lasartek ere ozpin tragoak
zer dasta duen badaki,
baina alai nahi zaitu ikusi
Lasarte Leitzak zu beti.

— 2 —

Frankiko bordan jaio omen zen
Plazaola ondoan hazi,
goitik behera Oriaraino
Leizaran bezela jetxi;
sortzen ikusi zindun herriak
gaur agintzen dizu garbi
oroimenean gordeko zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

— 7 —

Maitasun kanta alai ta triste
eta lagunari ziri,
lanaren neke eta samitiak
eta euskerari eutsi;
horra ba zertan ibilli zaigun
herritarra bertsolari
eta bertsotan gogora zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

— 3 —

Herririk herri hor ibilli da
Manuel Lasarte kantari,
jaioterria ez dio ukatu
horrek sekulan inori;
eta Leitzako ama herriak
gogoan hartzen badaki
Oroimenean gordeko zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

— 8 —

Amorruinak ez dirade asetzen
urez sekuletan aurki,
Leitzako herriak hauxe eskatzen
dizu herritikan zuri:
bertso eder bat bota zazula
zeure jaioterriari,
ta oroimenean gordeko zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

— 4 —

Haizek eraman izanen ditu
bertso bikainak ugari,
Leitzari bota zenizkionak
ez dira ahaztuko noski,
hemendik urte eta urtetan
eta gizaldiz gizaldi,
oroimenean gordeko zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

— 9 —

Bertsotarako ahalmenikan
nik inolaz ez izaki,
lapitzez egin beharra daukat
saiaturikan ugari;
plazarako ni gauza ez izanik
zinta ezkututik naiz ari
oroimenean izan zaitzala
Lasarte Leitzak zu beti.

— 5 —

Erreka bera ur diferentz
hornitutakoa izaki
gaur hemen bildu garen leitzarrok
ez gaituzu ezagun aski;
baina gazteok ere dakigu
non sortua dugun Franki
Oroimenean gordetzen zaitu
Lasarte Leitzak zu beti.

GORKA TRINTXERPE

ETXEKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — Jaboia erabilii beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — Jaboia bear dezu eros!

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra
Etxeko-andrearentzat nekamerik egokiena.

JABON LAGARTO!

ERAMAN-EKARRI'ra:

AGENCIA

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkifak: 421869 - 427728

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

BESTEREN IZENEAN

Ama hozten denean hozten omen da haurra eta ama berotzen denean berotzen. Amak neguko erropak jutzen ditue-
nean seme-alabek ere neguko jantziz ibili behar izaten dute.
Eta alderantziz.

Hala da esaera. Eta halatsu gertatu ere ohi da. Eta ez hiz-
ketan ez dakiten haurrekin bakarrik. Baita hazixeagoekin ere.

Honelako zerbait gertatzen da gizartean ere. «Herriak hala
nahi du», «Herriak hala dio», «Herriaren kaltetarako da hori,
beste hori, berriz, Herriaren onerako...». Jende asko mintzo
da Herriaren izenean.

Hizketan ez dakien haur jaioberriaren antzera hartu ohi da
Herria. Izan ere hala izango da, behar bada. Isilik bait da.
Ez du hitzegiten.

Galda diezaiozun behingoz hizketan badakien ala ez. Eta
ez dakiela uste baldin badugu esan dezagun garbi behingoz, ez
dakiela. Esan dezagun argi eta garbi ez daki hizketan, ezjaki-
na da, ume bat. Amak umeari bezala esan diezaiozun, beraz,
nik dut arrazoi eta nik agintzen dudana egin behar duzu. Bai-
na ezjakintzat dugun Herri horren izenean ez dezagun ezer
esan eta erabaki.

Hori horrela denik uste ez baldin badugu saia gaitzen he-
rriaren berriz jakiten. Herriak badaki hizketan. Hizketarako
txanda utzi behar zaio. «Aita hain berritua izanik nola dira
semeak hain isilik?» galdetu genion bati. «Hizketan ikasteko
txandarik eta tarterik ez die utziko eta», erantzun zigun.

Herriak ez du komunikabideetan sarrearik. Ez du gaurko
gizarteari dagokion mintzabiderik. Beti bezala lagunartean,
etxean, bidean doalarik, jolasean dabilenean, hitzegin ohi du.
Tabernan, lantegian, pelotalekuan, kalean eta abarretan esaten
duena entzun behar dugu. Langileek, nekazariak, dendariek,
fededunek, fedegabeek, industrigizonek, gazteek, helduek, za-
harrek eta abarrek zer dioten jakin behar dugu.

Mintzabiderik ez duen herri horrek zer nahi duen jakiteko
beste biderik ez da gaurregun. Bestela nork berak nahi duena
nahi duela herriak ere usteko du. Norbere edo norbere talde-
aren nahiak, usteak, ametsak, iritziak eta jokabideak Herriari
ezarriko zaizkio.

Zuria denak guztia zuri dela usteko du, gorria denak guztia
gorri, beltza denak guztia beltz, eta abar eta abar.

Herriari berari utzi behar zaio hizketan ahal delarik. He-
rriaren abotsa ez da isil erazi behar. Denak batera, builan,
oihuka eta zalapartan ihardutea ez da ona. Are okerragoa de-
nak isil eraztea.

Herriaren izenean eta ordeiz herri horrek horretarako au-
keratu dituen gizonak bakarrik hitzegin dezakete. Hoiak ere
Herriari berari utzi behar diote hitzegiten, erabakitzen eta lan
egiten. Herriaren iritzia biltzen eta bistartzen saiatu behar
dute.

Herriak edo herriko gehienak nahi ez duten, onartzen eta
oniritzen ez duten zerbait herri horri ezar ezazte bortsakeria
da. Herrian haziaren erin behar da, noski. Baina guk erin gabe
bildu nahi dugu edo ereindakoa erne baino lehen. Eta haziak
ernetzen, landaratzen, loratzen eta aleak ematen hasterako
denboralea behar du.

Hazia ereiteko eskubidea eta erantzukizuna edonork du.
Inori ez diogu eskubide hori ukatu behar. Baina Herriarenga-
na fruitu bila abiatzen bagara dituen fruituak bildu behar diz-
kiogu. Eta sagarra ematen baldin badu intxaurra eman duenik
ez dezagun esan. Adieraz dezagun garbi herriak eman duena.

Beste guztia, herriaz baliatzea da, ez herria zerbitzea. «He-
rria, herria, esaten duten guztiek ez dute herria zerbitzen, he-
rriaren borondatea egiten saiatzen direnak bakarrik baizik».

zeruko
ARGIA

EUSKALDUN ASTEROKOA

UGAL ETA ZABAL
EUSKALDUNON ASTEKARIA

Izen-deiturak

Kalea Zenbakia

Herria (Prob.)

Ekintzaleak eta masa erakundeak

Militanteak, ekintzaleak, denak militante izatea nahi luke. Badakigu, Jesukristo ere
mundua sutan jartzera etorri omen zela. Militanteak bere inguruko denak sutan ikusi nahi
lituzke.

Kultur lanetan ari denak, inguruko denak buruz behera kultur lanetan murgilduko
lituzke gustoraena. Lan arazoetan diharduenak, denok fabrikara sarraraziko ginduzke, be-
re esku balego. Bada, guziok esku bietan pipa banakin jarriko ginduzkeenik ere, oestean
bezala... Berezkoa du militantziak isuri hau. Baina joera horrezaz gainera, planteamendu
bat ere egon liteke, hotz-hotzean eginda, horixe eskatzen duena: alegia, jende guzia beti
ernai jarri nahi lukeena, «txispaz harmaturik, bandera zabalik», gure Patroi Haundia
omen dagoen bezala.

Posible al da hori? Egun ba-
tzueterako, bai, dudarik gabe.
Luzarorako, zailago dirudi.

Inposible denik ere, ezin esan
liteke besterik gabe. Ez dakigu,
nondik nora ibili beharko dugun.
Eta etorkizun bidea nolakoa
izango den, gerora ikusiko da.

Baina, oraindik oraingo, be-
rehalako batetan jende guzia su
ta gar ikustekoak garenik, ez
dirudi. Horixe komeni zaigunik
ere, ez dago oso garbi. Eta, de-
na den, hortarako ahaleginak
utzi GABE, beste bide batzuk
ERE urratzen saiatzeko dirudi
arrazoizkoena.

Militantzia sartu nahi due-
nak, baditu bere aukerak.

—oOo—

Baina gizonik gehienak, nahi
badugu ta ez badugu, gizonik ge-
hienak, gehienak bezalakoxeak
dira. Egunko ordurik hobere-
nak lanean sartu behar dituen
horrek, patxada piska batetara-
ko eskubidea ere badu, eta atse-
den piska baten premia ere ba-
duenez gero, ez daduka batera
ta bestera ibiltzerik. Ez eskatu
horri, liberatu batek bezala joka
dezanik. Eta gehien-gehienak ha-
laxe daude.

Beste hori abogadua da. Edo
midikua, edo injinadorea, edo
biologoa, edo ez dakit zer. Ho-
rra beste hori: arrantza, zapa-
tari, enfermera, parroko, base-
rritar, irakasle, dendaria. Bere
zereginetan, badaki gauzak nola
dauden. Baina handik kanpora
ez du gauza haundirik ezagu-
tzen. Erraz ikusten du, baserri-
aren edo osasun publikoaren pro-
blema, esate baterako, gizarte
osoaren antolaketa barruan dau-
dela. Gizarte osoari nolako solu-
zioa eman, halakotsua izango
dela bere gorabeherena. Beraz,
ez dadukala bere problema sol-
uzioan pentsatzerik, gizarte
osoaren antolara pentsatu ga-
be. Baina «gizarte osoa» ez du
ideia garbirik. Ez galdetu base-
rritarri, midizinarren sozializa-
zioa nola egin, ezta midizina so-
zializatu behar al denik ere. In-
jinadoreak ez du historia ezagu-
tzen. Biologoa gaizki dabil lege
kontuan. Eta, jeneralean, zenbait
eta espezialistago izan bat
—ikasketengatik nahiz bizimo-
duagatik eta lanbideagatik— ha-
ibat desgogarago sartuko zai-
zu, bere esku artekoak ez diren
arazoetan. Politika, ordea, «gi-
zarte osoa» antolatzeke artea
alegia, ezagutzen ez ditugun ara-
zoz beteta dago.

Horra, ba. Gure inguru hau
langile aditu ta saiatuz beterik
dago. Eta langileok beren lantxo-

kian aritu nahi dute lanean, ba-
dakite ta, lan on batetan ari di-
rela. Pedagogo batek ez daduka
jakin beharrik, industria kimikoa
nola dabilen. Zapatari batek ne-
kez jakin lezake, zentral nuklea-
rretaz zer eritzi. Kultur lanetako
buruhausteak apenas ezagun di-
tzake edozein langilek. Eta abar.

—oOo—

Guziok organizatzerik balego,
ordea, Alderdi baten barruan
edo inguruan adibidez, guzior
arteko informazio ta komunika-
zio sistema bat sortu ahal izan-
go litzateke. Ikuspegi ta espe-
rentzia ezberdinok etorkizunaz
orokarki planegin ahal izango li-
tzateke. «Gizarte osoa» burubi-
de batzuk hartu ahal izango li-
rateke, elkartasunean eta guzien
interesei begira. Hots, pentsa-
mentu politiko bat eta progra-
ma politiko batzuk landu ahal
izango lirateke.

Bestalde, injinadorea ta zapa-
taria bakarrik ez dago, midikua
ta baserritarra, etc., bakoitza
bere lehioan eta kondizio mu-
getan. Eskualde guziak, ez dau-
de kondizio berdinetan ere. Ain-
tzakotzat har ditzagun diferen-
tziok. Eta ezberdintasunok masa
organizazio hortan, pentsamentu
ta programa politiko horietan,
sartuerarik izango badute, bis-
tan da, pentsamentu ta progra-
ma horiek zabaltasun haundi-
koak izan beharko dutela.

Militante sutsuari honelako
burutazioak eta asmoak ez zaiz-
kio bat-batean gustatuko. Denak
militante gogor eta bero-bero bi-
hurtu nahi bait lituzke, guzi ho-
ni derrotismo eritziak dio. As-
muok «erreformistak» direla,
esango dizu, erreformismoari
dion erdeinu guziarekin.

Baina gogoan har dezagun, ez
dela inoiz esaten, herriak hola-
koxe organizazio bat baizik be-
har ez duenik, eta bestelakorik
ez. Aitzitik, bestelakoak ez lira-
teke batere gutiago beharko.

Eta ezta ere, ez da esaten,
masa organizazio batetarako
pentsamentu ta programa horiek
minimo kaskar eta ezdeus ba-
tetan gelditu behar dutenik, zi-
nez deus egin nahi ez duen edo-
nori, konzientzia lasaitzeko ta
bere burua zuritzeko aitzakia
emateko moduan. Jendeteria za-
bal horri ez gehiegi ta ez gu-
tiegi eskatu beharko litzaioke.

—oOo—

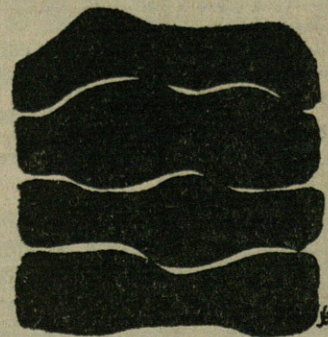
Honelako asmoak ez dira ga-
betik goizera onartuko. Militan-
teari zaila egingo zaio, asmuota-
ra jartzea. Militante ez denari

ere, berea kostako zaio: militan-
te harrigarri ta heroikoak, mu-
garik gabe sakrifikuak, mires-
tera ohituegirik gaude. Baina ho-
rixek lortu behar da, hain zuzen:
jende guziok besteen mireste
hutsetik beren ekintza batetara
pasa araztea.

Militantea, edonolako militan-
tea, ez litzateke noski organiza-
zio honetatik kanpora geldituko.
Alderantziz, honelako erakunde
batek aski zabala izan beharko
luke. Bere radikalak eta modera-
tuak izan beharko lituzke. Eta
militanterik gabe ez luke zen-
tzurik izango. Militante molde di-
ferenteak daude ta hauxe izan-
go genuke bat: herri oldeen ba-
rrutik eragile.

Bestalde, jomuga ezin izan li-
teke jende guzia organizatzea:
masa organizazio bat bai, baina
guzi-guzienik gabe. Guzientzat
erreferentzia bat jartzen duena,
noski.

Joxe Azurmendi

zeruko
ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Ara-
golko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaletano Ezeiza
Iturriza

ARPIDE SARIA:

Barruan 400 pezeta

Korreo batasun- 620 pezeta

tako herrietan

Atzerietako bea- 460 pezeta

te herrietan

Alrez Aldez aurre-
tik galdetu

Salmenta (ale 10 pezeta

bakoltza)

Moldiztegia eta Idazkolea:

«Gráficas Navas»

A. Adoain, 1. IRUINEA

D. L.: NA. 80-1963

❁ Berriak eta

Urriaren 8an bildu zen Bilbon Txistulari Elkarteak Ordezkaritza Batzordea.

Bi urtetik behin hiriburuz aldatzen den batzorde hau Bilbotik Gasteizera pasatu ezinik dagoenez gero, azkenengo TXISTULARI aldizkariaren aleak Bilbon bertan argitara ematea erabaki zen.

Musika sailaren arduradun bezala Boni Fernandez txistularia hautatu zuten, eta literatura sailerako, berriaz, Xabier Gereño.

● Urriaren 13an hasiak dira Nafarroako Unibertsitatean euskarazko ikastaldiak.

Ikastaldi hauk Foru Diputazioaren ardurapean burutuak dira, Jose Basterretxea irakasle delarik.

● Urriaren 20tik 26ra arteko aste osoan zehar, **Euskal Jantzeraren I Erakusketa** delakoa eratzeke da.

Honako erakusketa hau Kultur Etxean muntatua izango da, sarrera dohan, eta Herriko Etxearen babespean.

● Urterik urte, urriko astelehenak guztiz ospetsuak izan ohi dira Gernikan, baserriarren feriak direla eta ez direla, hilaren azkenengo astelehena batipat.

Hilaren 27an beraz, azkenengo astelehenez, bi eratako baserri lehiaketak eratu dira. Bata, azokan bertan agertaraziko diren produktoen lehiaketa, barazkiak, fruituak nahiz hegazti eta gainerako animalia txikiak. Bestea, berriaz, baserrien prestaketa, aurrerakuntza, abelgorrizaintza eta beste.

Gernika eskualdeko baserriarrek parte hartu ahal izango dute.

● Urriaren 31an hasi eta azaroaren 2 arte, VII Abesbatz Euskal Kanta Jaialdia eratu da Tolosan.

Urteroko abesbatz sariketak gainera, musika ihardunaldiak ere eratzeke dira. Urriaren 31an, Isidoro Fagoagak hasera-hitzaldia egingo du, "El Cancionero Vasco" delako gaiaz. Eta biharamunean, goizetik, jendaurreko elkarriketa moldatuko da "Koru Zuzendaritza" delakoaz.

Azkenik, hilaren 2an, abesbatzentzako IV Euskal Konposizio Lehiaketaren epaia jakinaraziko da.

● Eta, gaurkoz amaitzeko, azaroaren lehendabiziko bi egunetan Euskal Liburu eta Disko Azoka Durangon.

❁ X Euskal Liburu eta Disko Azoka

Esan bezala, azaroaren 1 eta 2an X Euskal Liburu eta Disko Azoka eratu da Durangoko Tabiran.

Aurten, iaz bezala, Merkatu Plazan muntatuko da. Euskal Herria ez dago euskal demostraziotarako. Gure ekintzek behar dute bistatik gorde, inoren sentsibilitatea min ez dadin.

Hogeita hamarren bat dira Merkatu Plazan jarriko diren stand-ak. Hogeita sei editorial, hiru disketxe eta pedagogia sailari atxikia beste bat.

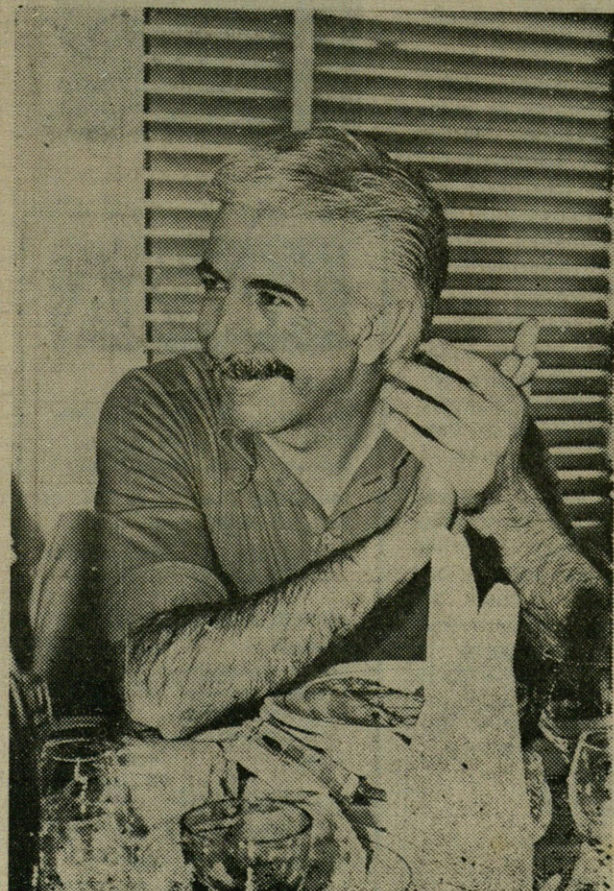
Pedagogia stand hau iaz sortarazi zen esperientzia gisa. Aurten osatuago nahi litzateke moldatu. Ipuinak, jolasak, fitxak, eskola-liburuak, irakurgaiak, kasetak... denetarik azalduko da, haurrentzat bereziki buruturik.

● Programa ofizialak ez du aurten istorio handirik. Hiru egunetan ez, bitan iraungo du zabalik azokak. Goizeko hamaiketan hasiko da, eta ez da azoka inguruan inolazko saiorik osagarritzat eratu.

Dena den, hilaren lehen, goizeko 11etan, Nikolas Alzola Gerediagak hasera hitzaldia emango du Udaletxean eratu den biltzarrean.

Bestalde, igande arratsalde, editorial guztiak elkarrekin bilduko dira, azkenengo urteotan ohi denez, azokaren gora-beherak aztertuz eta antolaketaren kritika agerian eginez.

● Aurreko urteetan bezalaxe, Gerediaga Sariak azokan bertan jakinaraziko dira. Lerro hau idazten dihardu-

Luis Iriondo. Lan Kide Aurrezkiak Produksio Zuzendaria. Egiazko euskal zabalkundearen oinarriak jartzen ari dena. Zorionak!

gula, epai-mahaikoak izendatzeka daude.

Ez da, ordea, Astarloa Saririk izango. Irakurlea oroit daitekeenez, Gerediagak urtero urtero literatur mota desberdin bat saritzea erabaki zuen, sari bakoitzari Durangaldeko seme ospetsuren baten izena ezarri. Horrela, iaz izan zen "Kirikiño" kazetari saria, aurten behar zuen "Astarloa" saiakera saria, datorren urtean "Garitaonandia" saria antzerkiaz, 1977an "Belaustegigoitia" pedagogiaz, eta ondokoetan "Arrese-Beitia" poesiaz, "Etxeita" nobelaz etab., etab.

Iaz eratu zen, bai, "Kirikiño" saria, baina bigarren urterako poto egin du gerediagatarren asmoak. Hala ere, us-te dugu, ideia guztiz polita dela, garestia ez, eta nahiko erraza eratzeko. Besterik ezean, guk geuk geure burua eskaintzen dugu datorren urtekoa eratu ahal dadin.

❁ Editorialen erantzukizuna

Gerediagatarrek ezezik, euskal editorialek ere poto ogin dute, ez bait da aurten ere katalogorik aterako.

Katalogo orokor bat egin behararren premia duela hiru urtetik hona datorkigu, eta urterik urte eta biltzarrik biltzar errepikatu izan da. Errepikatu baino ez... alegia.

Iazko azokan erabaki zenez, nahiz eta Gerediaga Elkartearen ardurapean egin, harako katalogoa Durangoko azokarena ezezik, euskal liburu guztien katalogo nagusi bat izango litzateke.

Beste urtebete bat pasatu ondoren, badakigu jakin Gerediaga buru belarri arduratu dela guzti honetaz, eta katalogoa nork subenzionatuko zuen ere bilatua zuela. Baina, itxura denez, hainbat editorialek fitxak bete eta bidali ez dituenek, Gerediagak ez du material ezaz jarraitu ahal izan.

● Era berean, eta editorialen erantzukizunaz jarraituz, aste honetan ZERUKO ARGIA honetan agertu behar zuen erreportaje bat osatu ahal izateko, hiru galderatxo egin genizkien Euskal Herriko hamazazpi editoriali.

Hamazazpi hoiatik lauk bakarrik erantzun digute aurrez jarritako epe barruan, eta bik ondoko astean. Guztira % 35 beraz.

Antza denez, euskal editorialek ez dute katalogo premiarik, eta ezta euskal prentsa kaskajoaren zabalkunde beharrik ere. Beren liburu pilak atera-ala saldurik dituztenek gero, bihoazkie gure zorionik sutsuenak.

Azokan elkar ikusi arte. Hantxe izango dira kontuak.

❁ Katea ez da eten

Euskal Herrian zehar hedatua da, Lan Kide Aurrezkiak agertarazi duen publizitate txartel berria: KATEA EZ DA ETEN.

Aurreneko txartelak, Herriarekin eta Herriarentzat zeritzan hark, aipamen eta kritika bat baino gehiago sortarazi zuen gure sail honetan, lehendabizi erdaraz agertu zela eta ez zela.

Oraingoan ez da bigarren honekin halakorik gertatu, baina orduan kritikatzeko luma zorrotzu genuen bezalaxe, orain, aldiz, goretzeko eta txalotzeko ere behar dugu beste hainbeste egin. Izan ere, Lan Kide Aurrezkiaren txartelak ez du gutiagorik merezi.

● Publizitate arloa guztiz konplejoa da berez, eta are gehiago Euskal Herria bezalako area zail batetan. Hala ere, Lan Kide Aurrezkiak abilezia eta azieru apartak frogatzen dizkigu era horretako txartel bat kaleratzean.

Ekintza, hazkuntza, gaurkotatuna, etorkizuna, sorkundea, produkzioa, kontsumoa, zerbitzua aurrerakuntza eta beste honelatsuko kontzeptoak dira edozein marketing testotan sumatzen diren sal-estrategiak. Arrasateko aurrezkiaren txartel honek, ordea, molde guzti hoik gaintitzen ditu, beste modu bateko herri filosofia bakana eskainiz.

Produktuak muturretatik iretsi araziko digun publizitate mota baten orde, arrasatetarrek planteamendu arras desberdina egiten dute. KATEA EZ DA ETEN, diote, beren buruei ezezik, guztioi dagokigun gogorazio bat bailitzen, eta ondorioak ere, beren baldintza soziologiko guztiekin, sozietate ekonomiko batenak ez, saiatzeko ari garengatikako Herri oso batenak balira bezala.

● Lemarekin batera agertarazten den irudia ere hildo berean azaltzen zaigu. Ama-semeak osatzen duten pasarte goxoari halako sentsibilitate izugarria dario, argazki mota leunak eta margo bigunak edota bigunduak samurtasun esplikagaitz bat sortaraziz. Funtsean, txartelak atenzioa eta ekilibrioa sentiarazten du, inolazko tranpa, zabarkeria, enajenazio edo erasoren premiarik gabe.

Irudiz eta lemaz osatutako bikote hau, egundaino euskal ekintza batek, publikoki eta merkatalgo publizitate mailan, azaldu ahal izan duen irudi-aroko eredurik bikainena dugu.

● Txartelak Euskal Herri guztian zehar hedatuak izan dira, %60 euskaraz eta gainerakoak erdaraz: "La cadena continúa".

Herriarekin eta Herriarentzat zeritzan lema kasuan esan genuen bezala, euskarak badu nonbait sloganetarako zehaztasun berezi bat, erdal itzulpenak ez dira behintzat horren beteak eta esanguratsuak lortu ahal izaten.

KATEA EZ DA ETEN delako lema, Koldo Mitxelena euskaltzainak burutua da, eta erdal itzulpen egoki bat bilatu nahirik hiru bider haina argitara eman izan dira txartelak, aurreko bi soluzioek ez bait zuten, azken batez, Restuta kalekorik inor konbenitzen.

Euskal Herriko aurrezki kutxa guztien artean, Arrasatekoa dugu, behar bada, publizitate sailean presupuestorik murriztuena duena. Eta presupuestorik txikienez lau probintzia atenditu behar ditu, gainerakoak bat bakarrean ari diren artean. Ez zaie askorik igertzen.

❁ Aipamenak edo

Eratua da Leniz eskualdeko mankomunitate delakoa. Bergara, Antzuola, Arrasate, Aramaio, Aretxabaleta eta Eskoriatza herriek osatzen dute.

Honako sei herri hauek, ur eta sanitari zerbitzuak, za-

euskal liburu eta diskuen azoka

1-2 AZAROA 1975 - DURANGO - GEREDIAGA-TARREN EKINTZA

karretakoak, kirol-tokiak, irakaskintza eta bestelakoak nahi lukete elkar-lanean burutu.

Siadecok istudio sozio-ekonomiko bat egina du, Lan Kide Aurrezkiaren diru laguntzapean.

● Gipuzkoako Aurrezki Kutxak prestatua du aurten ere, prentsa eta irratietako herri berri emaileen arteko lehiaketa.

Gipuzkoan ari diren kazeta eta irratietako berri emaile guztiek har dezakete parte. Lehen saria 15.000,— ptakoa izango da sail bakoitzeko onenarentzat.

Gaiak Gipuzkoako edozein herri edota probintziari berari atxikiak beharko dute izan.

● Luis Martinez Garnika kazetaria, Bizkaiko "Información y Turismo"ko ordezkaritza hautatu berri du Madrilgo Ministru Kontseiluak.

Martinez Garnika jauna bilbotarra da. Bada hasteko zerbitu.

● Telefonotako Konpainiak jarriak ditu han-hemenka **locutorio público** direlakoak, hau da, sei-zortzi kabina, lokutore eta guzti.

Jarri ere, tokirik ontxoenetan jarri ahal izan ditu, jardin, hondartza pasealeku aukerakoenetan.

Batek ez daki zergatik, edonork denda kaxkar bat zabaltzeko hiruzpalau miloiko lokal bat erosi behar duen artean, beste sozietate anonimo horri, ordea, munizipioaren lurak eskaintzen zaizkion.

● Alderdiak (edota sasi-alderdiak), fakzioak, sailak, adarrak, taldeak, batzordeak eta bestelakoak ugari diren Euskal Herri honetan, "asociacionismo" delakoak ez bide du ezertariko arrakastarik. Ez dira, antza, "osagarri".

Praktikan badirudi, "asociacionismo" hori, hor nonbait paraje urrutiren baten gertatzen ari den fenomeno harri-garri bat dela. Tasmanian edo, buru gabeko tximinoren bat jaio dela esango baligute bezala.

Edozein modutan, bere eskasian, Euskal Herria gehien hurbildu den politik-elkartea "Proverista" izeneko omen da. Egin ere egin bide zuen batzarre bat Barazarren. "Egira Batzarra" izeneko manifestu bat ere argitara eman du mugimenduko prentsan.

Gure aldetik, Euskal Herriarekiko jokaera zehatzaren berri eman diezagutela eskatu diegu gutun batez. Ez dugu orantzunik jaso.

❁ Azken berriak

Aste honetako orrialdea burutua dagoela hona jaso ditugun azken berriak:

● Ipar Euskal Herriko dantza taldea agertu ez zelako ez zen hilaren 19an IV. Euskal Dantzan Agerpena Basaurin eratu.

● Altxerriko prehistori arteari buruzko iker lan batek irabazi du aurtengo Basauri Saria.

Iker lan hau Juan Mari Apellaniz eta Jesus Altunak prestatua izan da, eta MUNIBE aldizkariak argitara eman du.

● Azaroaren 2an "Asociación Proverista" "Egira Batzarra" delakoaren batzarra egingo da Arrasateko Teknik Ikastegian.

● ANAITASUNA aldizkaria ale berezi bat prestatzen ari da Durangoko liburu azokari buruz eta datorren astean bertan aurkeztuko da.

KATALUNIA ETA EUSKAL-HERRIKO LEHENGOKI ARRATSORA ITZUTLZEN?

Bi liburutxo ditugu begi aurrean: lehendabiziko "Perspectiva Escolar" eta "Pedagogia ikastaroa" Larresorroren itzulpen harrigarria; hasiera batean "Rosa Sensaten" (orain dela hamar urte jaio zen talde bat da, "irakaslearen heziketan loturik dagoen talde bat" haiek esaten digutenez. Haien lan ezagunenak: irakasleentzat aurten izan den hamargarren ikastaroa, ezin-kontu ikastalditxo, aldizkari eta liburu-sorta, "Quaderns d'educació", "Perspectiva escolar" etab. Kataluniako berpizkundearen aintzindaria hitz batean) sortutakoak biok. Kataluniako pedagogiatik asko eta asko ikas dezakegula nabaritzen da, eta ez argitarapen hauetan soilik, herri hartako lan askotan baizik.

Zorionez, haien pedagogia eta gurea hurbiltzen eta harremanak haunditzen ari dira. Bi Herriok behar dugun egungo pedagogia, ekintza eta oinbide desberdinetaz aurrera daramagu.

"Perspectiva Escolar" aldizkarian, gogorik eta sakonki artikulatu bat irakurri dugu batez ere, "La formació del mestre" izendatutako saiaketa. Aztertuta honek, gerla aurreko Normalaren ardura, hots Generalitatek arduratu zuena eta gerla ondoretik gaurarte ezagutzen duguna azaltzen digu. Zati batzu itzultzen ditugu:

— "Normaleko klustroan, irakasle eta ikasleen ordezkariak aurkitzen ziren" — "kirol-zelaiak, piszina, Izadi-zientzi, Fisika, Kimika, eta Psikologiaren laboratoriak, marrazki eta beste ekintzen lantokiak, liburutegia ongi anturik "Lilitegi eta etab. zituen Normalak".

"Subnormalen erakasketa bereziak" — "Musika, marrazki, esku-lan, Kataluniako elesti eta hizkuntzean, lan-emendio bat ohartzen da; baita ere Antropologia, Biologia, eta Eskolako Psikoteknia ikasgai berrietan" — "Musika eta zineaz hitzaldiak, txango eta bisitak, antzerkia eta abar, beste aldetik" — "Freineten teknika hasten da ikastetxe askotan".

"Gerlak, ordea, Generalitatek egindako lan guztia hondartu zuen eta berriro lehendabiziko urratsak ikusteko, ia berrogei urte behar izan ditugu".

Gure Herriko kondaira ere, arlo honetan larri-une hauetaz mintza daiteke: garaiko ikastolaren zabalkuntza, ikusgarria zen; 1920tik 1936 arte, Euskal-Herriak, irakaskuntza aurrerakoi eta euskaldunerantz lehenengo pausoak ematen ditu: Gernika, Donostia, Bilbo, Tolosa... Hauzo-Eskolak oragutzen dituzte. Laister ikastolak sortuko dira. Donostia, Oinatu, Tolosa, Bergara, Erreterria, Andoaingo etab.

Gure hizkuntzaren berrogei urte hauetan dakusagun atzerakada, mugimendu horren hondaketaren ondorioa ager dakiguke. Orain ikastola, Bizkaia eta Gipuzkoan indartzen ari da eta Ipar-Aldea, Nafarroa, eta Araban bere hasiera betetzen du. Gerla aurretik eratzen hasi zen lanean jo ta ke gabiltza gaur.

Beste ikusbidetik, haxe sumatzen dute katalanek. Berrogei urte igaro dira eta hizkuntzaren galbidea, inmigrazioa etab. guri bezala arazo berri zaizkie.

"Jarraitasunik izan bagenu!" — "Ez bagenu berrogei urteok galdu izan!". Sarritan entzuten ditugu horrelako esaldiak. Egungo errealtateari so egin behar diogu, eta gaurko errealtate hori dugu: euskararen atzerakada, ikastolaren zabalkuntza-beharra, oraingo pedagogia baten bilaketa eta abar.

"Perspectiva Escolar" honela mintzatzen zaigu: "Ez bakarrik galdurik dagoen denbora betetzea, korapilago eta arazotsu egoerari aurka egitea baizik".

Ikastola finkatzen eta oinarritzen ari da, baina arrakastaren berotasuna ez bekigu begiak estaltzeko zapi bilaka. Helbide eta helburuak ezagut ditzakegu: Euskal-Herri guztian haren zabaltze-beharra, pedagogia eta egitura herritarragoei jotzea, lan-talde jakintsuagoak, pedagogia iker-lan trebe eta sakonagoak eraikitzea, liburutako maila-desberdinetan diren hutsuneak osatzea, ekonomia-arazoei irtenbideak aurkitzea, nahiz ume, nahiz guraso, irakasle eta herriarentzat aldizkari bereziak sortaraztea..., dagoen batasun-ora zuzentzea.

Azkeneko arazo horrek, batez ere, gehiago kezkatu behar gaitu eta duen garrantzia eman behar diogu. Ikastolei loturik gatazkaizkienok azalderia eta borriketak baztertuko ote ditugu?

Bizia da gure irakaskuntza, bizkorra, eta lan ugari gaur egin dezakegu; oin-beharrean aurkitzen gara, baina ez teoria sasi-langile jarraitzaileek osaten digunez "hurango gizarteak"; lana gaurkoa da eta beldurrik gabe, pedagogia berri eta euskaldunaz jabetu behar dugu; beste askok baztertu beharko dute beldur hau. Ezin dezakegu betiko pittinkeriak aztertzen jarrai.

AZEITUNEROAK

Libanoren kinka larria

(III)

Arabeen mundu problematikoaren argitan eta esparruan aztertu beharko dugu egungo Libanoren krisi izugarri hau. Testuinguru honetan, garbiago ikusi ahal izango ditugu gaurko Libanoko sozietatearen kontradiziorik behinenak, egungo gerra zibilaren giltzarri. Has gaitzen beraz, Libanoren arazoa ezagutzen eta kondairan zehar ukan dituen zen bait problema xehatzen.

LIBANO-BEIRUT: ZENBAIT
EZAUGARRI

Libano, aintzinako Fenezia ahaltsuaren eremu, zibilizazioaren sehaska, merkataria ausarten sorleku. Izei urtetsuen baso itzalak, aintzina eder haren orogarri. Arabiar olerkari batek, auskalo noiz, honela dio: «Libanok, negua buruan, udaberria bizkarrean, udazkena belantzen, uda oinetan».

Ez da lurralde hedatuena jabe. Libano, Mediterraneoari hurbil, itsazertzeko eremu murriztean kokaturik, 10.500 km.² ditu luze-zabal. Beraz, gure Nafarroaren zabaleroa.

1861garrena arte, turkoen menpean egon zen. Otomanoen Imperio boteretsuaren barreaieraz, ordea, Libanok ez zuen burujabetasun osoa lortu. Lurralde autonomo bat bezala ezaugarritzen zen, hari eta 1918an, frantsesen agintaritzapean erresuma bihurtu zela.

Turko Imperioaren azken suntsieraz, Ekialdeko aberriek, Mendebaldeko burjesia kolonizatzailearen bazkaleku ezin gozoago gertatu ziren eta Libano ere, honetan, ez zen bereizgarri. Frantsesek eta ingelesek, «Sykes-Picot» deitu erabakien arabera, Ekialdeko lurren banaketa lotsagarri bat egin zuten. Ibilbideak, energia-iturriak, petrolio altxorak eta gainontzeko aberastasunak ausarki ustiatuaz. Palestinako herri burrukalariari gertatuak, ez daude jokabide hauek landa.

1918tik 1941era arte, Libano frantsesen mandatupean egon zen; gaurregun ere, Libanon, frantsesa usu egiten da arabearen ondoren. Libanoko hizkuntza nagusia frantsesa da.

Libanok, bi miloi eta erdi inguru biztanle du. Hauetarik, 700 mila, edo batek daki zenbat, Palestinako seme herbeste-bortxatuak izaki. Eta gauza berezia: libaniarrak, bere jaioterrian baino herbesteko aberrietan ugariago dira. Ipar Ameriketara 700 mila, Brasilen beste 350 mila, Argentinan 200 mila etab.

Libano, Ekialdeko «Suiza» izan da orain arte. Beirut guztia Banketxe haundi bat bezala agertzen zaigu. Beirutera mundu guztiko kapitalak heldu dira. Baina,

Beirutek, Libanoko hiriburua izanagatik ere, arabeen testuinguritik aparte bezala, arrotz giro arraro bat agertu izan du. Beirut, petrolioren jaun feudalen bizileku aberatsa, burjesen pausalekua, arabetasuna uka beharrez edo... Europako moldetara eginiko arkitektura, Beirut, burjes-berebil dotoreen ibilbide, aberri guztietako neska gazte ederrak salmentan, aberatsen atsegingarri. Dantza-toki apainak, kabaret liluragarriak, mo-zorro-dantza eta mota guztietako jaialdi txundigarriak. Libano, bi unibertsitate nagusienak, biok Beiruten. Beirut, gisa honetan, hiri aberats, dirua bazter orotarik gainezka, kontsumo-gizartearen goi-gailur, «kulturearen eredu, eta «aurrerapenaren» ikurrin dakusagu. Arabeen munduan, kapitalismoak, Beirut izan du hiriburu hautatua, egun Egipto den gisa berean (1).

Libano, ordea, ez da Beirut bakarrik; Libanon, Beirut eguzkitsuen alboan, jendeteria txiro eta biluzirik, analfabeto tristo, alfabetoa asmatu zuten aberrian ber-bertan. Milaka palestinar bizilekurik gabe, han-hemenka erromes, toldape errukarrietan etzanaz bizi dira. Bi mundu desberdin bezala izan dira orain artean Libano eta Beirut, arabiarren kontestuan bertan.

Egungo istilu latz hau ulertzeko, bereizketa honi garrantzizko derizkiot.

(1) 1958. Maiatzaren 8an, Libanon oporketa nagusi bat lehertu zen, anarteraino ezagutu ez bezalakoa. Camille Chamoun eta Charles Malik, bi buruzagi Mendebaldeko interesei arras emanak, galzorian arkitzen ziren. Kinka estu hartan Eisenhower lehendakariak, marin-gudariak bidali zituen Libano «bare» zedin.

ANATSAN

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etsekoa: 65 19 00

Landolako: 65 19 38

URRETUXA

Urrutizkiñak:

Landolako: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumaiakarregi, 7^{gn}

bar-restaurant

AURRERA

Oporaldiak bukatu eta gero
Urriaren 30-an zabalduko ditu atean
Hala, adierazi nahi die bere lagunei

Urbietan, 12

Urrut.: 411528 - 412578

— DONOSTIA —

Transportes

azkar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigoa joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA azoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado: 1381

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

ZIGORRAREN ESANAHIA ETA BALDINTZAK

Zigorraren inguruan gauza asko esan daiteke. Baina, gure pentsakizunak agertu baino lehenago, hitz honekin ulertzen dugun muinaz mintzatzeak argitasun gehiago emango digu. Beraz, zer da zigorra?

Gorputza eta izpiritu aldetik pertsonak baditu bere beharrak. Noiz nabaitzen da zigorra? Aipaturiko behar hoiek aurrera eramaten ez direnean eta beharren asetze horrek dakarren atsegina ukatzen denean. Esate baterako, afaririk gabe ohera bialdu, jipoiaz gorputza zigortu eta abar. Baina, beste beharrik ere bada. Pentsa dezagun haur bat onartzen ez denean, taldetik botatzen denean, oniritzia eta aprobazioa ukatzen zaionean.

EXPERIENTZIAK

Aipa dezagun lehenik ESTES sikologoak egin zuen esperientzia. Kajoi batetan arratoi bat jarri zuen. Palanka bat arratoiak ukitzen zuenean, alimentua erortzen zen platera batera. Baina, gure animalia hontara ohitu ondoren, beste baldintza batzuk sortu zitzaizkion: palanka ukitzen zuen bakoitzeko argi indarrez dardarizo bat ematen zitzaion, eta gainera janaririk ez zitzaion erortzen. Gerora, arratoiak, palankarik etzuen ukitzen. Baina dardarizoak bukatu zirenean berri ere palankari heldu zion. Berrehala haserako ohitura berdinak zituen. Ondorio bezala, zera esan dezakegu: zigor batek erantzun txarrak ez ditu baztertzen, momentuan izan ezik, galerak irauten duen bitartean baizik.

SIMONDSek egindako esperientziak agertzea, ezinezkoa zaigu horri hontan. Baina aipa ditzagun bere ondorioak. Zigor txiki batek, jokabide txarrak baztertzeko gaitasunik ez du. Erdipurdiko zigor batek, momentuan bakarrik dakar ondorio hori. Zigorra gogorra bada betirako bazter dezake jokabide okerra. Baina kastigu gogor batek berarekin dakarren frakaso-sentimenduak, zer jokabide eragiten du?

DEARSEk dioenez frakaso giro horrek laguntza gutxi damaio haurraren osotasunari. Hona hemen zerrenda bat. Mugimendurako trebetasuna gutxiagotzen zaio haurrari. Fantasi joera eta norberekiko pentsamendua (autismoa) eragiten du. Sorkuntza galdurik repetizio hutsa eskatzen duten erantzun mekanikoak bultzatzen ditu. Egoera berrietara egokitzeko trebetasuna galtzen du; eta erantzun iaierik emateko gai ez denean lagunartea eta elkarte eskatzen den lanetarako balio gutxi eskaintzen dute.

ZIGORRA ETA ANSIEDADEA

Kastigu batek zuzenik min

ematen duen bezela, gerora etor daitekeen zigorrak ansiedade bat sortzen du. Lehen zuzenik min eman dion suaren aurrean, urrutiti egon arren, larritasun bat nabari dezake, ukitu ez ezik aldegin araziz.

Larritasun horrek inguru guzia uki dezake. Esate baterako, min hartu zuen gelan aurkitzean edo momentu hartan gertu zegoen pertsona bat aurkeztean, larritasunaren eraginez aldegin dezake nolabait haurrak.

Bainan ansiedade maila desberdinak ukan ditzake. Kastigua txikia denean, larritasuna ere horrela da. Jokabide gaitza zuzendu dezake. Zigorra gogorra denean gizonaren indar guztiak beregan biltzerainoko, larritasun gogorra eta zorrotza sor dezake. Inguruko eraginei erantzuteko gaitasuna itoaz, itsu-itsuko eta erakunde gabeko jokabide okerra ager daiteke. Ezaguna den bezala, jokabide gaitzaren indarra haundiegia ez bada, larritasuna gizarteko kontrol bezala, baliagarria agertu izan ohi da.

Bainan irakaskuntza mailan, irakaslearen agresibitatea ez asetzeko izanik ere, jokabide txarrak itotzen saiatu beharrean, portaera zuzen eta onak sortzen, zergatik ez saia?

ZIGORRAREN BALIOA

Geure lanaren zati hontan sartu baino lehen, aipa dezagun HURLOCK sikologoak egindako esperientzia bat. Honek, lau haur talde aukeratu zituen. Lehenengo taldeari, egindako lanagatik, gorapenak eta alabantzak eskaini zitzaizkion. Bigarrengo taldeari, egin zuten lana eskasa zela agertu zitzaion. Hirugarren taldea, ez zen gaitzetsi ezta goratu ere; ahaztua izan zen. Lau garren taldeak bere lanari zeko-kion motibazio normala hartu zuen.

Nolakoak izan ziren ondorenak? Goralpena eta saria jaso zuen taldeak izan zituen ondoren

bikainenak. Hauengan nabaitu zen aurrerapenik haundiena. Gaitzetsiak aurreratu zuten baina aurrekoak baino gehiago. Ahaztuta baztertuak izan zirenak, gaitzetsien agertu ziren. Adimenez behe mailan aurkitzen zirenek, goralpenaren bitartez, gehiago aurreratzen zuten.

Experimendu askotan ikusi da, erruak azaltzea baino erantzun onak azpimarkatzea hobe dela.

Zigorrak agertzen du, jokabideetan txarra zein den. Informazio bat darama. Bainan segurasiki haurraren motibazioaren neurrian izango da baliagarri. Bada, kigu haur batek txaloe, goralpena, aprobazioa maite dituela, honela irakaslearen maitasuna eta oniritzia bereganatzen dituelarik. Gainera, maitasuna eta oniritzia jasotzen ohituta denak, zigor txiki baten esanahia agudo eta berehala harrapatzen ditu.

Jokabide edo erantzun okerrak agertzea baino erantzun onaren agerpenak efikazia gehiago du. Kastiguak, gogorra denean behintzat, berarekin dakarren larritasunagatik jokaerak kukildu, gizona kizkurtu egiten ditu. Bainan nola ikas bide zuzenak, aktibitatea itotzen bada? Eta inhibizio hori bere izaeraren parte ezarri diezaiokegu.

Zigorra ezartzen duenaren aurrean ere larritasuna sor daiteke. Zuzen eta bultzatuz dezakegun haurra, konfiantza eta maitasuna nabaitzen duena bakarrik izanen da. Haur kastigatuak irakaskizunari baino zigorraren aldegitari axola gehiago emango dio.

ZIGORRAREN BALDINTZAK

Zigorraren efikaziak ematen duen jarrerarekin zer ikusirik badu. Ezin ikusiaren eta amorrazioaren eraginez ematen bada, haurrak agresibitatea (izkutua besterik ezpada) agertuko du. Guttienik maitasuna agertzen diogun haurraren onagatik egingo da.

Jokaera zigortu beharrean, ba-

Portaera zuzen eta onak sortzen zergatik ez saia?

tzuetan pertsonari eragiten zaio: «Berriz ere esan behar ahal ditzut?» «Ume txepelak ere badi-ra» «Edukaziorik ere ez duzu». Haurraren pertsona zergatik ez salbatu, nahiz eta jokabidea zigortu?

Zigorraren bidez dañatua izan den haurrak pazientzi-eza eta jeno biziagoa agertzen du, eta, hori dela eta, oraindik are gehiago zigortzen da. Honelako hau-

rrak pazientzi gehiago behar du; bere alderdi onak ahal den gehien goratzen saiatu behar da.

Utzikeria eta lasakeria, inolaz ere ez genituzke bultzatu nahi. Askotan erabili den «laissez faire» hori ere kaltegarria da. Hezitzaileak zuzentzen, gidatzen jakin behar du. Tinkotasuna eskatzen zaio.

PELLO AIERBE

TABALEGI

nekoizori / eskola

Donosti-Aurrerki Kutxa REN

GIZARTE - LANKETA

- Etengabeko Abere - Merkatuak
- Torrelavega'ko merkatu - peria
- Baserritarrentzat Irratsaioak
- Nekazari - Diru - artzeak
- Baserritarrentzat Zozketa bereziak
- Ibillaldi - Azoka ta Erakusketak...

GUREKIN AURRERATU EZAZU

ZURE ALDE ASKO DEZAKEGU

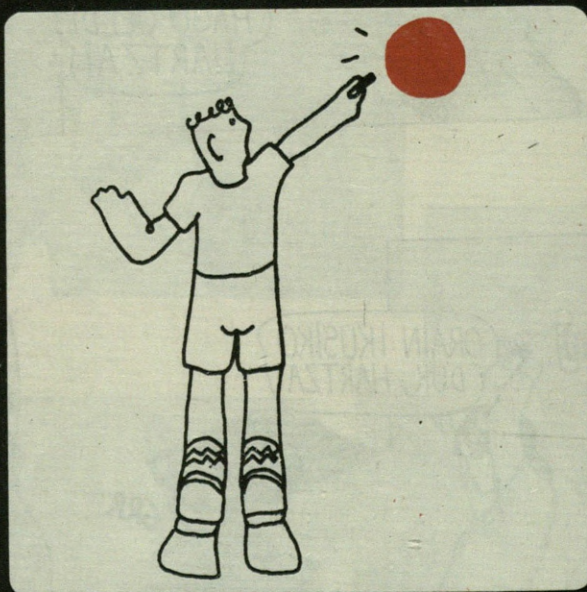
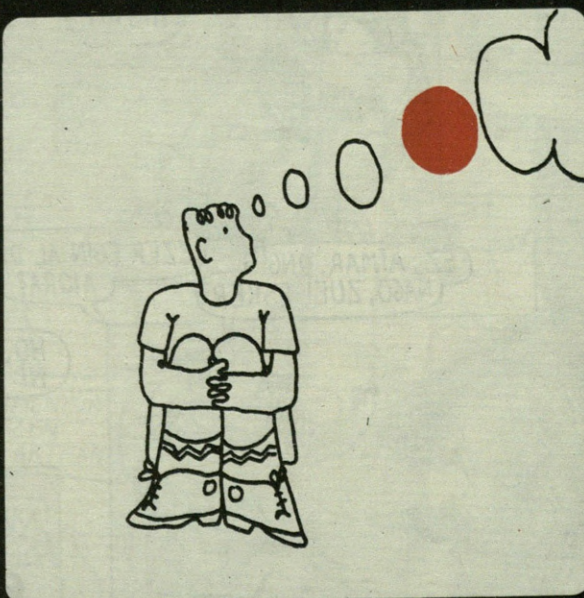
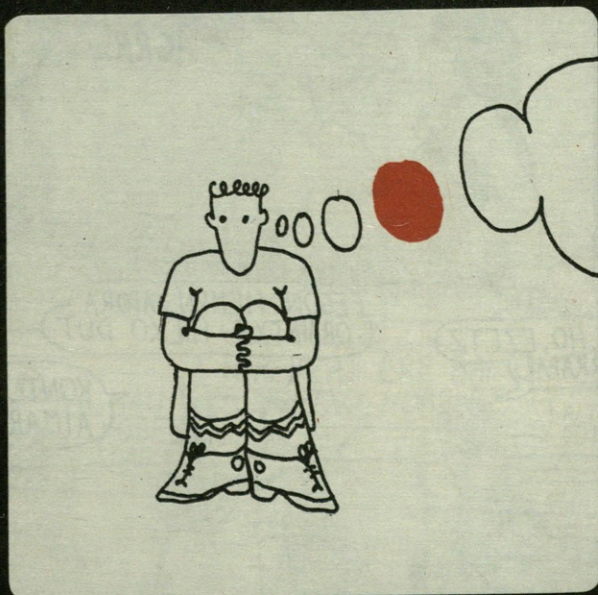
CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

Lan
Kide
Aurrezkiaren

Komikia

CAJA LABORAL POPULAR

...LORDI, ZALDIZ, HAIEN ATZETIK DATOR ABIADAN

HANDIK PASATU BEHAR AL DUGU? AIMAR?

BITARTE HONEK OSO ITXURA TXARRA DU

EZ BELDURTI IZAN, NESKA, EZ ZAIGU EZER GERTATUKO

PREST GUZTIOK HOR DATOZ ETA!

ORAINGOAN EZ DIRA SALBATUKO

JURDANAK, ORDEA, ARRAZOIA ZUKEEN...

PATOLOGIA INGURUAN (IV)

HAUR IKARATIAK

Bidezkoa da haur batek bere barruan bildurra izatea asko edo gutxi.

Gizadi osoak ere nahiko ikara bazuen aintzinako garai haietan. Munduko zenbat gauzaren aurrean bildurdu egiten zen. Gerago, ludiko misterio askoren berri jakitean, lasaia gozatu dio mila gauzari. Gizadia, haunditzean, bildur askoren menpetik atera egin da. Berdin gertatu ohi zaio gizon bakoitzari haurtarotik ihes egitean.

Bestalde, gizadiak mendeak zehar bide luzean pilatu dituen ikara asko, bere muinetan erantsita bezela omen daramatza. Haur bakoitzak odolean omen dakar gizadiak igaro duen ikararen oihartzuna.

Beraz, guziok berdin ditugu ikararen iturri hauek. Hala eta guziz ere, esan daiteke haur batzuen ikara gehiegizkoa dela; ez dela beste askorena bezelakoa.

BARRUKO IKARAK KANPORATZEKO DITUEN BIDEAK

Guziok daramagu gure barruan gordeta hamaika ikara eta larritasunaren zauria.

Barruko ikara horrek gainezka egiten dio haurrari. Horregatik bera izugarri bildurri agertzen da zenbait xomorro edo abereen aurrean; gauez ere esnatu ohi da izerdi larrian gizon gaiztoak segitzen diola esanaz; jende ezezagunaren aurrean zenbait haurrek bildur haundiegia du. Eskolara hasteko orduan ere estuasun gorria pasa ohi du batek baino gehiagok.

Haur hitz-motela, ohean pixa egin ohi dutenak, kaka eta pixa bere lekuan egiten ikastea kostata ohi zaienak, eta hizketan kostata ikasten dutenak ere, askotan ikara honen fruituak dira.

HAUR IKARATIAK, NUNDIK DAKAR BILDUR HORI?

Sikologo askok dioenez, hamaika iturri ezberdinetik dator kigu ur zikin honen jarioa.

—Amaren sabelean zegoen garaitik hasita, erretzen dator haurraren ikara. Sortzailearen larriak ba omen du bere esanahia semearen ikaran, eta jaitza une estuko gorabeherak zerikusi haundia goa oraindik. Haurerako larritasun honekin lotua dago amaren aurpegia ezagutu eta laster kanpokoen aurrean sentitzen duen ikara bizia.

Txiki txikitik, sekso arazari erantsita dagoen Ediporen konplejoak utzi ohi dio batzutan nahiko angustia edo ikara. Hau beraz aita zigortzailearen bildurra da. Ikara hau ere or dagoela dirudi haurraren barruko izkutan. Gauez ametsetan agertzen zaion gizon gaiztoak izan behar du nahiko zerikusi konplejo honen ondorengo bezela sortu duen aita zigortzailearen irudirekin.

—Horrez gainera, gripe bezela erantzen zaio haurrari gurasoen barruan dagoen ikara. Hau agertu egiten bait da heuren bizitzan. Ama ikaratiak haurraren gan larria sortuko du nahita nahiz ez.

—Hazten ari den garaian, txorakeriaz edo arinkeriaz ematen zaion sustoak ere izan behar du bere garrantzia, bainan ez askok dioten hainakoa, gutxiagorik ere.

Denok dugu ikara eta larriaren zauria

Beste horrenbeste esan daiteke, zigortua izango den amenazoen bidez sortzen zaion bildurragatik.

Lehen askoren iritzian, ia ikara denak hemendik sortuak ziren. Gaur egun berriz gehien iritzian, bildurrik gutxienean hortik sortzen dela dirudi.

—Behar hainako maitasunik ezak haurra segurantziaz gabe uzten omen du. Gurasoen maitasuna bait da bere bizitzaren euskarri. Segurantziaz eza honek ikara sortzen dio berari.

—Bere gurasoek ez dutela benetan onartu iruditzen bazaio ere, ondoren berdina izango du.

Bestalde mimo gehiegizko giroan hazten ari denak ere, eguneroko gauez ama galduko duen bildurrez aurki omen daiteke.

—Gehiegizko zorrotasunak, ordueroko muga jartzeak, eta gurasoen gogorkeriak haur mendeak, gurasoekin konfiantza gabekoa eta ikarati ateratzen du.

—Etxeko giroan gora behera haundiak ikusteak airean bezela uzten du haurra. Gaur ezer ez balitz bezela pasa dena, bihar izugarrizko pekatu bezela zigortzen bada, zeri heldu behar dio umeak? Gurasoen umorean dagoela dirudi dena. Ez dago ezer eguneroko berdin jarraitzen duenik. Heldu lekuri aurkitzen ez duen haur honek ikaran egon behar du derrior.

—Munduko gertakizun txar edo bildurgarri denak gordetzea, edo arrisku leku guzietatik aldentzea gurasoen eguneroko kezka bat bada, hor bertan agertzen da heuren angustia eta larritasuna. Gehiegizko ikara hau ere erantsi egiten zaio haurrari.

BILDURTI IZATEAREN ONDORENAK LUZAROAN

—Historian zehar gizadi osoak bezela, gizon bakoitzak bizi-

tzan zehar, ertz batetik beste-raino erortzeko ohitura du.

Gaurko haur ikarati, ager daiteke bihar gaztetxo izugarri ausarta. Barruan itsatsita daraman bildurrari ixil arazteko neurrigabeko aurpegi ausart bat erakutsi behar du kanpoan.

—Ume bildurtia jarrai daiteke bizi guzian ikara hortatik atera ezinda. Gazte edo gizon denean, beti arriskuz beteak ikusiko ditu egun guziak eta eginkizun denak.

BERE SENDABIDEA, NUNDIK DOA

Gauza konkretu batzuegana-ko bildurrak, etorri diren bezela joan ohi dira. Berez desegiten dira. Baina bildur konkretu horiek desegin eta gero ere iraun daiteke barru ikarati bat.

—Haurraren barrua inguruko hoitasunak ikarati bihurtu duen bezela, inguruan maitasun jator bat aurkitzeak lasaitu dezake.

—Gehiegizko gogorkeriak eta hesi estuak jartzeak ikarak bete duena, barruti zabalagoan aurkitzeak lasaitu eta trankildu dezake.

—Inguruak onartu ez duenean haurrak bere buruan konfiantzarik ez du. Konfiantza hau hartzen laguntzen badiogu, bere ikara gutxitzen joango da.

—Gurasoek berengandik ateratzen saiatu beharko lukete hainbestearaino peatu erantsi edo kutsatu egiten den barruko ikara hori. Heuren barruko bildurrak inguru guzia ikarati bihurtuko bait du.

—Zenbat bildur konkretu arrazoi gabekoak direla erakutsi daiteke eguneroko gertakizun batzuen bidez. Hau ere mesedegarri izango zaio.

HARITZ

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Haurrendako antzerkia (II)

Haurrendako antzerkiak eduki behar dituen berezitasunik garrantzitsuenak, gure ustez, hauek ditugu:

1.—Haurrendako proposa den gai bat ukitu behar du. Gaiak egokia izan behar du bere haria. Haurrak ikus eta soma dezakeen haria. Bestela, baldin gaia ulertezina bada eginkizun guztiek ez dute zentzu tipienarik edukiko.

2.—Antzerkiak haurraren irudimenaren askatzaile izan behar du. Haurrak berez duen irudimena antzerkiak askatu behar du. Hortarako, gai on baten barruan, eszenografi bizi eta ikusgarri bat erabili beharko da. Eszenografi horren osotasunak haurraren barnea unkitu beharko du bere baitan aipatutako askatasuna mogitzen has dadin.

3.—Ez du inoiz haurra alienatu behar. Antzerkiak zerbait esan beharko dio haurrari, geroxeago honek bere guraso edota hezitzaileekin hitzeginen duenean bere iritzia eman izan ahal dezan. Ikasgai bat atera beharko du haurrak antzerki saio bakoitzean. Ikasgai hori lor dezan antzerkiak haurra pentsatzera bultzatu

dienetako lau puntuak. Jar ditzagun, orain, euskal teatroari dagokionez:

Lehendabizi, gaia. Esan dugun bezala, gaia aproposetako izan behar da, haurrendako eginda edota gertua. Lurdes Iriondok prestatutako «Martin Arotza eta Jaun Deabrua; Sendagile maltzurra» delako liburua eta 5gn. orrialdean honela irakur dezakegu:

«Gure Herriko ipui eta kanta zaharretatik mila gai berezi bildu liteke, haur eta gaztetxoentzat teatro orijinalak egin ahal izateko».

Egi osoa dela deritzagu. Gure Herriak mendetan zehar osatu dituen ipui eta kantak oinarri ederra izan daitezke etorkizuneko euskal tetroari bizitzeko beharrezko izanen zaion indarra eman dakion.

Era honetaz, haurrak, poliki, poliki bere Herriko ohitura, historia... bereizitasunak ezagutuko ditu.

Antzerkia ez ezik, ginolak ere har dezake bide hau eta, dakigunez, azken honetan horretatik abiatu da.

Beraz, antzerkigileek badadu-

beharko du. Antzerkiak hau lortuko ez duen bitartean osoki ezkorra izanen da haurrendako; helburu garrantzitsunetako bat, garrantzitsuenak ez esatearren, lortu ez duelako. Beraz, garbi utzi behar den gauza zera da: Antzerkiaren bitartez haurraren barneko aurrerapena lortu behar da.

4.—Erabili behar den lexikoak ulergarri izan behar du. Haurraren mentalidadean sartzeko bere mailako hizkera erabili beharko dela garbi ikusten dela uste dugu. Ba, hala ere, hain erraz dirudien puntu honetan porrot egin du zenbait egilek. Beraz, ezin dezakegu uka puntu honen garrantzia. Egileak, idaztera jarri baino lehen, obrak eramanen duen haria poliki aztertu beharko du, hariari dagokion egoera bakoitzari hitz eta esakera egokiak erantsi diezazkion. Lexikoaren aurreko azterketa sakon baten ondoren bakarrik lortuko du egileak haurraren mentalitatean sartzeko.

Hauk dira, guretako, kontutan eduki behar diren garrantzi han-

kate nora jo gaia aukeratzeko orduan.

Bigarren puntua kunpli dadin, gaiaren montaketa dinamikoa izan beharko da. Euskal gai bat aukeratu denez gero aurkezpena euskal lojika batez egin beharko da. Egilea eta eszenografiaren montalariak haurrari euskal irudi bat ikusten ari dela jakin araziko diote. Gaiaren haria gure Herriko mendi batetan gertatzen bada, erreago izanen zaio egileari haurraren irudimenaren askatasuna lortzea Suizako beste batetan gertatzen bada baino. Hura, ziur aski, haurrendako ezaguna baita eta bigarren hau, aitzitik, ez. Gero, eszenografiaren montalariak antzeztokian mendi horren xehetasun batzuek jartzeko ahaleginak eginen ditu, ikusle gehienok nabari dezaten.

Hirugarren puntuarekin jarraituz gero, sor litzaigukeen galdera bat haxe da: Zilegi izanen al litzateke antzerkiaren bitartez Herriko prolemtika haur bati erakustea? Hala, aitzitik, ez da

(8gn. orrialdean beretik)

IPAR EUSKAL HERRIKO BERRIAK

«GURE HERRIA», ETA GURE INDAR
BERRIA

Gure erakunde handi batzuk, gizaldi honen haseran sortu ziren. Ordurako, amaika lan eder eta berririk egin zen gure Herrian. Joera honen segidan, hain zuzen, etorri ziren euskararen aldeko erakunde berriak; adibidez: hemen, Euskaltzaleen Biltzarra, eta han eta hemen Euskaltzaindia. Honek, egun, garrantzi handi bat hartu du, eta harek, berriz, haseran eta geroago ere izan zuen guztia galtzen ari dela, aitor behar da. Zergatik ote da hori? Galdera polita eta beharrezkoa bezain zaila erantzuna hitz bitan ematea.

Euskaltzaleen Biltzarra 1902an sortu zen Hondarrabian. Iparraldeko eta hegoaldeko idazle ospetsuenak han bildu ziren, eta, erakunde horri, oinarri onak ipini zizkioten. Euskaltzaleen lehen lehendakaria Adema jauna izan zen. Euskaltzaleen Biltzarra ordea, zertarako, sortu zen? Beren sortzaileak, garbi eta indarrez agertu zuten, zeintzuk ziren erakunde berri hau sortarazteko arrazoin nagusiak: euskara nekez zebilen aspaldidanik, eta, neke hori kentzeko, Euskaltzaleen Biltzarra sortu zen. Hortarako, batzarreak, hitzaldiak, argitaraldiak eta ahal zen guzti-guztia egiteko asmo sendoa hartu zuten Hondarrabian bildu ziren euskal idazle haiek.

Eta Euskaltzaleen Biltzarren segidan, «Gure Herria» aldizkaria argitara eman zen. Aldizkari honetan asko idatzi zen, eta gai interesanterik ez zen inoiz faltatu izan. Bertako idazlan gehienak (eta nagusienak ere) fratsesez idazten ziren. Honetaz ez gara harritzen eta ezta dolutzen ere. Bai, esan nahi duguna, hau da: aspaldidanik euskara neke haunditan zebilela, eta neke hori kentzeko Euskaltzaleen Biltzarra sortu zela, eta delako neke hori edo izerdi hori ezin zitekeela gauetik goizera ken, nahiz eta horrelako gogorik ez falta izan. Baina, arazo bakoitzari dagokin erremedioa ematen ez bada... Eta, tamalez esan behar da, puntu honetan errurik badutela Euskaltzaleen Biltzarra sortu zenetik gaurarte bertan lana egin dutenek. Erru horren radioa, esan behar da, «Gure Herria»-tik baino haruntzago doala.

«Gure Herriaren» azken zenbakia oraintxe argitara eman da. Bazen urte bat edo ez zela zenbaki berririk azaldu. Eta lehen, bere garaian kanpora irteten zenean, urtean hiru aldiz argitaratzen zen. Zer pasatzen zaio «Gure Herria»-ri? Eta, zer pasatzen zaio Euskaltzaleen Biltzarri? Aurten, urtero ohi zenez (eta joan zen urtean Saran ospatu zen Euskaltzaleen Biltzarren eguna), ez da izan Euskaltzaleen Biltzarren egunik! Lekuko barrenbilkura bat egiteko asmotan izan behar dira. Eta datorren urtean, horrelakorik ere izanen ote da? Lehen, haurrentzat, sari batzuk antolatzen zizuten: abesti sariaketa, idatz sariaketa, eta abar. Hori ere ez da ia egiten. Dena behera dator. Zergatik? Halere, egun, sekula ez bezalako lanak egiten dira euskara arloan haurrekin, ikastolekin, aldizkariarekin, jaialdiekin, liburuekin, azterketekin, eta abarrekin. Zergatik ote Euskaltzaleen Biltzarren beharakada handi hori? Ez ote da, lehen aipatu dugun «neke hori» edo «inertzia hori», gainditzan ez delako jakin?

«Gure Herriaren» azkeneko zenbakiaren aurkibidea ongi begiratzan bada, uste dugu, «neke» hori ederki nabari daitekeela. Hona hemen bertako gai nagusien izenburuak:

- 1.—Les mariages en question.
- 2.—Joseph Tchoti apezka, 1885-1973.
- 3.—Le chant des cantabres.
- 4.—Hiru tindarreko eratzuna.
- 5.—Vicente R. De Belsunce. Les Belsunce 8 siècle., histoire familiale.
- 6.—Euskalduna eta...
- 7.—Biblio-sommaire.

Hona hemen denontzat interes handiko mementu bat. Batzuek berritzeari heldu behar liokete aurrera egiteko, eta beste batzuek heuren indarrak ugaltzeari. Hain zuzen, guzti horren beharrean, eta gehiago ere, baikaude.

URZOLA

ATEATE OPABIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Jenari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta non jo jakin bear du
beherriar burutsuak,
Berobitako aragi pilak
gafiera sene putzuak,
Olek guziak berekin dituzte
Fandoria to pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

Haurrendako antzerkia (II)

7gn. orrialdean asiera)

gai hau oraingoz ikutu behar bere baitan kezka gehiegirik sor ez dadin? Hau da gaurregun hezitzaile askok egiten duen galdera haur batzuren aurrean aurkitzen denean. Eta, benetan, galdera berak badaduka bere kakoa.

Batzuek, haurra haur denean pakean utzi behar dugula esaten dute. Bere haurtzarora ahal bezain zoriontsu igaro dezan. Geroxeago kezkatzeko asti nahiko edukiko baitu. Besteek, haurrak bere Herriarekin bizitzeko esku-bidea haurtzarotik dadukala aipatuko dute. Baita begiak ahal bezain zabalik eduki behar dituela, ere.

Eztabaida honetan zeinek daduka arrazoia?

Gure ustez, bostpasei urtetako mutiko bati ezin diezaiokegu Herriko prolematikaz hitzegi. Lojizak, ulertuko ez duelako. Beraz astia galdu besterik ez litzateke egiten.

Baina adin honetatik aurrera, haurra galdera zail xamar egiten hasten denean, baldin, batez ere, beste galderataz ere erantzuten eta mintzatzen zaiola kontuan edukitzen badugu, bere Herriarekin batera hazteko eskubidea dadukala ez dugu zalantzan jarri behar. Dakusagun Joshe Erzibengoak dioena bere «Pedagogia gaur» deritzan liburuan gai hau ukitzen duenean:

«Baina baten batek galdetuko du: Herri-heziketa esatean, zer esan nahi da? Heziketa, mota eta klase askotakoa da. Alabaina, Herri-heziketa aipatzerakoan, zera esan nahi dugu, alegia, Herriak bizi dituen arazoak ezagutzea. Herriak eskatzen dituen joera eta pentsamendua eraztea, hitz batez, Herriarekin bat egitea». (59 orr.).

Beraz, antzerkiaren bitartez, lan eder bat egin daiteke haurraren Herri kontzientzia pizt dadin. Kezka bat lortu behar da haurraren barnean geroago eta gehiago bere Herriaren alde joka dezan.

Laugarren puntua lexikoari dagokiona dugu. Lehen esan dugun bezala, puntu honek hamaika arazo ekar dezake baldin hizkera haurrendako ulertezina bada. Lehendabizi, haur hizkera bat egokitu eta gero zer euskalkitan jarri erabaki beharko da.

Antzerkiari dagokionez, Peñafordako Kontearekin ere bere «El Borracho burlado» delako lana idazterakoan gertatu zitzaion bezala, baldin egileak euskalkiren bat aukeratuko balu bere obra motza geldituko zitzaioala laster konturatuko litzateke. Egund, ikastola gehienetan euskara batuak lehenengo tokia irabazi duenez gero, haurrek, nahiz Arrasate

edo Elizondokoak izan, texto berdina irakur dezakete, arazorik gabe. Honexegatik, baldin batuaren alde bagaude ez dela inor harrituko pentsatzen dugu.

Euskaldunen artean elkar uler dezagun garaia iritsi dela uste dugu; haurrekin hasten bagara bidea askoz gehiago xamurtuko dugu.

R. M. Azkuek dio:

«Gaur egunean Erri hau euskaltzale egiteko, teatroa dala uste dot biderik laburrena eta errazena. Irakurri, gitxi irakurtzen dabe euskaldunak, eztekie-lako askok, neketsu dabelako geienak».

R. M. Azkueren egunetarik gaur arte zenbait aldeketa ikusi du gu bizi garen gizarteak. Egund, euskaraz gehiago irakurtzen eta idazten da apaiz jakintsuaren denboran baino. Eta gaurtik aurrera lumeroa oraindik handiago izanen delakoan gaude. Beraz, Azkueren esaerak aztertuez gero bi puntu atera dezakegu:

A.—Antzerkia, dudarik gabe, euskal gizartearen zutabe handienetako bat izan da, da, eta izan daiteke. Nahiz eta Herri gehiena ezjakina izan antzerki komunikabidearen bitartez lotura bat lortu da euskal gizartearen. Ttipia dela? Bai, ziur aski baietz, baina, behintzat, egileek ahalegin franko egin dute lotura hori lor zedin.

B.—Gaurregun beharrezko zaio bere burua euskalduntzat duen bati euskaraz irakurtzen eta idazten jakitea. Bestela, gizarteak daraman mogimenduagatik laster bazterturik geldituko baita, kultur arrotzak menderatuko baitu. Hizkuntza batek duen abe-

rastasuna, eta adierazpen honen barruan indarrarena ere doa, irakurtzen eta, batez ere, idazten bakarrik lortzen da.

Bi puntu hauen ondorio bezala beste hirugarren bat dario azterketari:

A + B = C.—A eta B puntuetan guretako zerbait garbi dago eta zerbait hori datozen hitzez adieraz dezakegu:

Gaurko euskal gizartearen eusle bakarra euskara da. Euskararik gabeko gizarte bat ez dugu ulertzen. Euskara, hizkuntza bizirik denez gero, geroago eta gehiago indartu behar dugu, beste la epe ttipi baten barruan hil zorian aurkituko baitugu. Beste batzuren artean, Antzerkiaren bitartez euskal gizartearen iraupea lor dezakegu. Bizirik den hizkuntzaren gainean euskal antzerkiaren mogimendua abia daiteke, egunetik egunera indartsuago izanik, euskarak bide hori baitarama.

Laburpen bezala, antzerkia ikastolan sartzea guztiz beharrezkoa dugu, han, euskararen aurrerapenarekin batera berea ere ikusiko dugulako. Eta lehen aipatu dugun bezala, bide honetatik jarraiturik, haurraren barneko aberastasuna lortzen denez gero, bere Herriarengana edukiko duen maitasuna errealitatea bihurtuko da. Gaurko haurra biharko gizona, biharko Herriaren gidaria dela ez dugu ahaztu behar. Antzerkiaren bitartez eman diezaiokegu haurrari bere Herria maite dezan posibilitatea. Herriarekin hazten dena Herriarendako bizi baita.

MENDIAGA

EUSKAL OLERKI SARIKETA

15 urtetik beerakoentzat

ONARRIAK

1. Batzaldi au iragartean 15 urte bete ez dabezan umetxo ta gazte guztiak, eta Euskal-errian bizi diranak, bialdu al izango dabez euren lanak.
2. Olerkiak, poesiak, euskeraz idatziak izango dira.
3. Gaia: «Aitita» ta «Amama».
4. Egilearen beraren lanak izango dira. Itzulpenik ez da onartzen.
5. Luzeera: 20 aapaldi edo estrofa geien be, makiñaz idatzita, lerro tarte bika.
6. Lanak bialtzeko epea: 1975eko Abenduaren 15garrena.
7. Sarietarako lanak zuzenbide onetara bialdu: «Sociedad Artístico Cultural Zornoza» Juan Alzaga kalea, 4garrena Amorebieta - (Bizkaia).
8. Zelan bialdu: Lema batekin izenpetuak eta estalki baten barruan lema ori, egilearen izen-abizenak eta zein erritan eta kaletan bizi dan.
9. Epai-maia «Sociedad artístico cultural Zornoza»-k berak izentatuko dan, eta bere erabagia gorago ezin-jokoa izango da.
10. Sariak banatzea 1976ko urtarrillaren 6an, Erregen egunez ospatuko da, Alkartearen Batzar-tokian.
11. Diru-sariak «Banco Vizcaya»-k emonak izango dira. Eta sari-ikur edo trofeo bezela Bilboko «La Gran Enciclopedia Vasca»ren liburuak.

Amorebieta-Etxano, 1975'ko urrillan

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK, eta AURBE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

OLERTI - EGUNA

LARREAN

Beste urteetan bezala, ementxe Larreako txoko eder onetan ospatuko dugu Olerti-Eguna, amabostgarren urtez ospatuko doguna, ain zuzen be.

Betiko eguna, nire eritxiz, egokia dogu. Au da: azillaren 24ean, Kristo Erregearen egunean.

Gaiak sariak eta abar, beste urteetan lez. Gaiak: *Lirikuak*, poemak, *Alegiak* eta bertso-sortak.

Lanak bialtzeko epea; azillaren 12rako bialdu A, Onaindiari. Eta gero, egun orretan, zatoze olerkari ta euskaltzale guztiok ona, Larreara. Olerkaria baita erri jaustiari bizja ezartzen dautsona.

A.O.

ELIZAREN BERRI

ITSUENTZAT JUSTIZIA, ETA EZ
"KARITATERIK"

Ez da oraingoa. Baina noizpekin, behin eta berriro, planteatzen den problema da.

Eskekoiei, atarian, trenean, kalean... dirurik eman behar ote zaie? Isuei beraiei, elbarriei?

Batek baino gehiagok ezetz erantzungo dizu. Ez itsuk, ez elbarrik du zure "karitate" beharrik. Justizia nahi du. Ez du, pezetakoren bat, bost pezetakoren bat luza diezaiozun beharrik. Hori egitea, haren beharra baino gehiago zeurea duzu: zeure beharra. Itsuri, elbarrii, beste edozein gizoni zor zaiona zor zaio: bizitzeko behar duena, gizartean dagokion tokia eza-gutzea eta ematea.

Ez du ezer aurreratzeko limosnatxo bat hartuz. Are gehiago. Limosnatxo a lotsabide zaio. Konplexurako bide.

Behar duena, aginte publikoak, zor diona eman diezaiozun eskatzeko (eta, hala behar izanez gero, kentzeko) eskua luza diezaiozun da. Horra.

Jakina. Hori, guzti hori lortu bitartean, ez da alferrezko izango diru laguntza lotsagarri eta akonplejarri hori. Bestela, "hilda gero, salda bero". Baina, jakinaren gainean, limosnatxo hori, beharrezko izanik ere, lotsagarri eta akonplejarri dela.

Noski, printzipio horrek aplikazio luze-zabalak ditu. Baina gera bedi konkretutasun hertsian: edozein arazotarako kilikagarri. Inorengan, bost duroko bat emateak "kontzientzia on eta lasairik" sor ez dezan.

GIZON HILKORRA DA BIZI DENA

Laurogei urteko apaiz bat topatu dut hortik zehar. "Nere bizitzaldiko urterik hobereenak ari naiz bizitzen", esan digu. Eta guztia, honengatik: orain berrogeita zenbait urte erortzeaz aurkitu zuen eliza, bere zahartzaroan eraberritzen ikusi duelako.

Herrixka bazter hartan ez du bizitzak pizkortasun handirik ukan behar, itxuraz. Halere, bere laurogei urtetan, gure apaiza sasoioko, zut eta alai ikusi genuen.

Nork berak daki nondik atera bere bizipoza. Hark bederen badaki.

Dena den, apaiz zahar haren pozkariozko aurpegiak atseginik eman dit, eta zer pentsaturik ere bai.

Eta hona zer irakurtzen diodan Marc Orison-i: gizonaren erretiroaldi baten giltza hauxe da: heriotzea gizonaren nahitaezko amai bezala onartzea.

1. Bizibidea, hau da, bizitzaldiko denborarik luzeenako lanbidea, uztea, guztiz alienagarri gertatu ohi da. Erretiroaldi aurretik, atsedean horren zain izan ohi da gizona. Erretiroa hartu orduko ez du ezertarako pozik. Deuse-tarako ez dela jabetu da.

2. Eta ez da hori kultura arazoa.

3. Arazoa, gizona hauskata psikologikoa leporatzeko gertuturik den ala ez da. Funtsean, erretiroak dakarren problema, hauxe da: "amaitua dut neure bizia, hilkorra naiz".

4. Eta erretiroako gertu behar du gizonak. Hilkor delako ideiera gertu. Hori onartzeko, integratzeko gertuturik. Eta horretarako ez da metodurik, ez eta esku-jokorik. Portaera bat da guztia. Eta mendealdeko zibilizazioak horixe kendu nahi digu begi bistatik. Ahan-tzi egin dugu hilkor garela.

Eta ahanzketa hori mila modutara agertzen da: bere semeari bere atza-par artetik ihes egiten utzi nahi ez dion amagandik hasi eta, bere semearen heriotzeaz zoratzera zoratzen den amaganaino... gizona hilkor dela ahan-tzirik delako seinalea da.

5. Baina, herio kostatazioa bera ere eskandalagarri gerta dakioko gizonari. Sineskeriak baztertuz doaz zorionez. Hona da hori, sineskeriak burutapen mitikoetan oinarrituak ziren heinean. Baina fedea eta esperantza besterik dira.

Baina, fedeari buruz ziurtasun falta handia da gaurregun. Ars-ko erre-torearena gogoratzen du Orison-ek: "heriotze ondoan ezer ez bada, ongi harrapatua izango naiz". Harrapatua banadi, seinale, han izango naizela hartaz konturatzeko.

Beraz, behar dena, amai batetarako azken etapa bezala hartzea herio-tzea. Horra korapiloa. Heriotzea bizitzan integratzea.

6. Eta nola bizi bizitzaldiaren azken aroa? Ez da erregela orrokorrik. Batek, bakarrik bizi nahi du. Besteak, bere familiarekin. Urliak zahar-etxe batetan.

7. Eta erretiroaldi zoriontsua bizitzeko kriterioak? Funtsean hauxe: as-pertu gabe bizitzea. Eta besterekiko harremanak ez haustea. Bakarrik, baina aislatu gabe bizitzea.

—oOo—

Daterren azaroaren 2an, malkozturiko kapelua betetzaren ondoren, ho-nelako ideiak jendearen artean banatzeak eta bizi erazteak izan lezake bere garrantzia.

eliza bizi da

NI ETA BESTEAK

Agur Jon, illobatxo:

Bukatu zaizkizu oporraldiak. Ko-rra eta korri, jolas eta jolas, kalez ezin ase; ama oiuka, eguerdi eta illunabarrean, jatera eta lotara era-karri ezinik zu eta Elisabete. Ikas-tola asi da eta ama orain lasai; Urrengo oporrak arte deadarka jar-dun bearrrik ez, zuek etxeratze.

Arpegi beltza zenuen, berriro ikastolara joaten asi zifenean. Mu-tiko guztien gaitza duzu ori; osaba zaarrarena ere ez zen oso alaia izaten. Zuk konprenitzen duzu, or-dea, giza bizitza ezin daitekeela izan jolas, pillota, futbol eta kale bizi-tza utsa; gizon, euskaldun eta kris-tau zintzo izateko ikastola bearez-koa duzula, eta, eskolatu gabeko gi-zonek ez dutela gaur egun, lekuri, gizartean.

Egun guziz, autobus eder batean zaramate Zarautza. Au da mundua-ren aldaketa! Zure urtetan, Ma-drida joatea bezain zaila zen gure-tzat Zarautza joatea. Oñiez, eta ur-tean bein edo, eraman oi gintuzten Zarautza. Egun ori, Ostiral Santu eguna, geienetan izan oi zen. Za-rauzko eliza nagusian txintxo egon oi giñen arratsaldeko iruretarako. Beste munduan baikuenduen entzu-ten genuen: «Il da Jesus maitea».

Gero sermoia, luze-luzea, zai eta zai noiz asiko Kristo gurutzetik jaisten. Azkenik Prozesioa, San Mi-gel aingerua aurretik zela, bere ego eta guzti, aingerutxoak, abeslariak, musikariak beren bandarekin; guzia zen guretzat benetan arrigarri. Ain-beste gauza zoragarriaren artean, gi-zon koskor batek graziarik aundiena egiten zidan; Zarauzko eliz-kantoi-an, prozesioa igaro bear zen ertz-er-tzean, bera bezain aundi zen ban-deja batekin, alkitxo batean exeri-ta, bere bibote eta guzi Miel Xordo, limosna-eske egoten zen. Ango mu-sikari, abeslari eta kanpaiots gu-ziak asparratuko zituzkeen bere abots izugarriarekin: «KRISTOREN ENTIE-RRORAKO, KRISTOREN ENTIERRO-RAKO». Joxe Patalok, onela esan omen zion, urte batean. «Ez zegok lotsa aundirik erri ontan; bi milla urte il zela Kristo, eta oraindik ez duzue bere entierroa ordaindu?»

Besteen eskuetan joan bear iz-a-ten genuen Oriotik Zarautza. Egun batez ordea... bekatu aundi bat egin genuen: Isil-isillik, etxekoei ezertxo esan gabe, udako arratsalde eder batean, bost mutiko mukitsu eldu giñen Zarautza. Aundiagoek bezala, futbol klub bat sortu genuen. Uste-ko ote duzu, Jon, gure ekipoaren leenbiziko egitekoa, ostikotarako pi-llota-baloia erostea izan zela? Bai zera! Futboleko Ekipo batek, gau-zarik bearrenezkoa «Botikiña» zuen. Leenbizi osasuna zaitu bear zen eta elkarri emango genizkion ostikadak sendatu, zioen Tiburtzio Koskorra-sek. Guziok ameto egin genion; as-ko zekien alde batetik, eta bestetik guztion artean bera zen astorik aun-diena, eta orrexe-gatik guztion kapi-tana ere. Pedro Ixarrak egin zuen sendagaiak gordetzeko kaja, eta ekipoak zuen diru pixarraz, Barra-basek erosi zituen Pintura de loro. Beltzak tintura de yodori deitu oi zion bezala gasa, alkoola eta zau-riak lotzeko zinta zuria. Ixarraren botikin-kajaz ezin ordea futbole-an egin, eta piskanaka, bederatzi pe-zeta osatu genituenean, Zarautza joan giñen ekipoa bost mutiko, ba-loia erostera. «Bederatzi pezetakin, baloia erosi eta gaitzera naiko limo-nada edango diagu», zioen Barraba-sek.

Txakartegiren denda ederra kale nagusian zegoen. Baloiairen prezioa eskatu eta 22 pezeta zela, erantzun zigun Txakartegi gizon Potrolloak. Zerraldo lurrera ondo ezaz erori ez giñenean! 22 pezeta, alajalña, eta guk bederatzi bakarrik es-kuan. Zer egin? Txakartegik laster igerrri zigun bost mutikoak «ondra-duak» giñela, eta gure eskuetan ba-loia jarrita, esan zigun: «Eraman ba-loia, mutillak, eta beste amairu osa-tutakoan, zatozte guztia ordaintzera.

Limonadatik ez genuen arratsalde artan; ez giñen ordea aserre gure baloiarekin. Esan bearrrik ez, jo ta ke, ekiten geniola egun guziz ba-loiari. Txakartegi munduan zenik ere ez genuen pentsatzen. Egun batez, batzarrera de- egin zigun Tiburtzio Koskorrasek: «Txakartegik tranpa egin ziguk; arrautza bezain okerra

duk baloia eta beraz ez zeukagu beste amairu pezeta Txakartegiri zer-tan ordaindu bearrrik». Esan bearrrik ez, guziok ontzat jo genuela Kos-korrasen erabakia eta benetan uste izan genuela Txakartegik lapurreta egin zigula.

Illean bein konfesio pasara egi-ten genuen. An joan zen Koskorras D. Joserengana. Txakartegiren pa-sadizua kontatu zion eta onek, zo-rrotz epaia eman ere: «dirua edo gu-tienez, balioa Txakartegiri entrega-tu bear diozue». «Nola, ordea, ba-loia eman, erdi puskaturik dagota? «Zuek kontuak atera, orain ez en-

tregatzekotan, Josepeteko zelaian eman bearko diozue». «Josepeteko zelaian? Koskorrasen erantzuna: «Josepeteko zelaian puztutzeko. bomba eta guzi entregatuko diogu baloia Txakartegiri». D. Joserren ti-rakazoeikin, bearrrik sutan eta an-polaia bezain gorri zituela, ala zioen Koskorrasek: «Kopeta bearko dik gero, baloi zaar au Josepeteko zelaian Txakartegiri entregatzeko».

Ipui uts ez bedi izan eskutitz au, Jon; bijoakizu, beti bezala, osaba zaarren sermoitxoak: Zarautzen ikastolan, ez zara bilduko oriotar-re-kin bakarrik; an izango dituzu geta-riar eta zarautzarrak. Gizon, euskal-dun eta kristau diren aldetik, anaia dituzu. Ontan duzu batipat, kristau maitasuna: saia zaitez zeure kideko bakoitzagan zeure anaia eta Jainko semea ikusten.

Zarautz erri aundia duzu; polita gaitzera: bere ondartzia, etx, jan-le-ku, karrika, dendak... Gauza guztiak dituzu ikusgarri. Gauza guztien ar-tean bikaiñenak, zeure alboan, eten gabe, igarotzen diren andre, gizon eta aurrak dituzu. Aien ondotik, zeurekin zer ikusirik ez balute be-zala, igarotzen zara; aiek ere, Jon, zure anaia eta Jainko seme dituzu.

Erri aundietan, erriko jendea el-karrekiko arremanak otzak oi dira, biozkada gutikoak, baiña eguneroko bizitzari begiratuta, bear bearez-koak. Zuk, ezagutzen ez duzun jen-dea, zuretzat lanean ari da; jantziak, ez ezagun batzuek egin dizkizute. Zure eguneroko jatekoa, beste gi-zonek lurretik zuretzat ateratzen dute. Gerora, zuk ere, zeure lanaz, ezagu-tzen ez dituzun jendea lagunduko diezu; elkarri lagundu eta on egite-ko, ez dugu elkar ezagutu bearrrik. Besteen alde, aalik ongien bete bear dugu gizarte bizitzan dugun egin-kizuna.

Aski duzula, Jon, rrollo ontatik? Agur. Agur.

AROSTEGIK

Donosti-Aurrerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikar
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserril, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perla Joan etorriak

Baserrilaren alde

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Edoardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrutikidña: 41 77 51 - Etxekoa: 42 27 00 - DONOSTIA

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK
ETA EDARI GUZTIAK

Blas de Lezo Kalea, 6
Urrutikidña: 41 20 65

DONOSTIA

bermeo

ITXAS SOINUA

Leengo baten, erriko jaiak amaitu ondoren, Lekeitioko ITXAS SOINUko neska-mutikotxoan abes talde ospatsua izan zan Bermeon. Illuntze gozua beintzat frantziskotarren elizan izan doguna.

Abesti geienak euskeraz izan ziran. Beste batzuk latinez eta kastellanoz. Joseba zuzendariaren aginpe bigunean ondo baiño obeto abestu ebien. Bai txalorik ere irabazi. Merezi dabe gaztetxu oneik benetan. Zorionak.

KEZKAZ EDO TXALAZ

Azpaldiko jakintza jairik garrantzitsuenak izan doguz gure errian Andra Mari aldean. Itxaso jaiak: Leor jaiak: Inor ezta geratu txastatu barik bere naiak; egarria. Beintzat arpegi alaiak ikusten ziran an, or, eta emen. A ta guzti ere, geratuko ziran, kaixe zarrean, zerbaitxu agertu barik. Ia urrengoan.

ARRAUN TALDE GAZTEA

Gure errian ere, aaztuta lez egon zan arraunka kirol sendoa sortu da, eta ikasle eta langilleak, or dabilatz laguntza eske euron arloa aurrera eruateko asmoz. Kiroltz; sendotza da gaztediarentzako. Olan-ba erritarrok poztu egin bear gara eurori zerbait emateko. Eta onetara, esan leikigu, baten baiño sarriagotan trañeru estropadak ikusiko doguzala.

Langillea eta ikaslea, erriaren gora bidea dozuz: Gizon zintotasuna. Berrogeiren bat TXOKO izango dira Bermeon dagozanak anaitasunean euron sabelak poztu eta, egun zati bat laburtuteko ezer egin barik. Onexen laguntza izango litzake bearrezkoena arraunlarietarako. Bai eskertu ere pozik.

ITXASTARRAK

Atun arrantzaleak kantauroko itxasoetan egaluz gitiia urrunduten doa, bear bada Afrika aldera. Arraiña non: Bermeotarra berton.

Belatzeruak kale batetik beste- ra dabilatz arraiña nondik dabilen jakin gurean. Baiño itxaroan dagoz, laster, ur andietatik datorren lebatz eta beixuari. Izan daitea ordu onean.

JULEN URKIDI

markina

Oporraldiaren ondoren, umeei begiratz beintzat, gauzak polito abiatu direla esan daikugu. Txistu eta solfeo eskola, eta euskerantzeko gau eskolak asi dira. Itxura denez, ondo asi ere. Onek, ikastolaren lana izan bear leuke. Z. Argia-ko irakurleek jakingo dabenez, Markinako ikastola, eskola aurreko (6 urtetik beerako) umeentzako da bakarrik. Emendik ikastetxera pasatzen dira umeak, eta an gure izkuntza onartua badago ere, ez dago ikastola lez moldatua. Ikastetxeetan aurrenengoetarikoa izango da euskal-bidean, baiña ikastola ikastola ez da. Ori orrela izanik, eta eskola nazionalen, legeak lege, euskerari buruz leengo baraualdiak oraindik irauten daua- la jakinik, ikastaro oneek eratu bearrean aurkitzen gara. Eta beti lez, «Zerutxu» Alkartearen kontu izan bear. Ia beste alkarte guztiak, jan-edan kontukoak dira. Eta inork ez bei ueste izan gitxi direnik Markinan orrelako alkar- teak.

Ari beretik jarraituz, «Zerutxu» euskal kulturaz seriozki ardura- tzen den alkarte bakarra, diruz ia lurra jota aurkitzen dela esan bear dogu. Ain oker ere, beerakada onetan gertatu jaku ande- reñoen alogerak jasotzea ezta-

baidatu bearra. Orduan, diru bi- lla, bide barri batzuk arakatu bearra aitatu zen batzarrean. Ona emen an aitatu ziren bide ba- tzuk:

—Eskutitz mordo bat zabaldu errian diru eske.

—Aurtengo Gabonetan «OLEN- TZERO» prestatu, eta ea diru piska bat ekartzen deuskun gure Gabon personaje onek.

—Gabonetako zozketa eta abar.

IBILLALDIK

Baserritarrek ibillaldi batzuk izan dituez iraillean. Bi, zeatza- go esateko: bata, Madrid-era eta bestea, Nafarroara. Madrid-era egindakoaren elburua, ez dakigu zein izango zen, lurralde barriak ikustea izan ezik. Nafarroara egindakoaren elburua, zeatzagoa izan zen. Nafarroako erri asko ikusi arren, ibillaldi onen ardatz eta jomuga, Imoz ballaran da- goen OSKOZ erritxoia izan zen. Euskalerrrian nekazaritzaz zerbait jakitun dagoenak badaki erri onetan esperientzi interes- garri bat egiten ari direla: erri guztia nekazari kooperatiba bi- urturik dago. Au da: erriar guz- tiek, euren lurrak kooperatiba lez jarri dituez. Ibillaldi au, Eus- kalerrrian egindako esperientzi bat denez gero, ikuspegia zabal- du eta bide barriak irikitze- ko izango aal da gure baserritarren- tzat.

LANGILLE ARTEKO ASARREA

Azkenengo gertaerakaitik, ba- tzuek lana utzi egin eben eta beste batzuek ez, ori dela ta, asa- rreak izan dira langille batzuen artean.

Zerbait gertatzen denean, lan- tegiak bakarrik dabe, itxura de- nez, konforme eza agertu eta greba egin bearra. Beste guztiek: dendak, futbol zelaiak, dantzato- kiak, taberna ta kafetegiak ez... Ez da au ulertzen erreza! Euska- lerriko lantegi eta kooperatiba asko, larriune gorria igaroten dagozen bitartean, onei bakarrik gogortasunezko jokaera eskatzea, geiegikeria bat iruditzen jat. Asa- rrea, ondo eza edo konforme eza agertu bearreko orduak izaten dira batzuetan, eta Euskalerrrian, zoritxarrez, sarri dira aspaldi onetan. Orduan, ez dot ueste egin- kizun ori, batzuen gain itzi, eta or konpon egin bear denik. Al- kartzea inoiz bearrezko izateko- tan, orduantxe!

FUTBOL TXAPELKETA

Markin aldean, zestazko pelo- tak betetzen dau. itxura denez, emengo gazteen kirol amesa. Aint- ziñarik pelota gailendu da emen. Ala ere noizbait, futbola ere aaz- tuta ez dagoela ikusten da. One- la Lea-Artibay baillarako gazteen futbol txapelketa eratu da. Erri orreen arteko batasuna sortzeko izan bedi, eta onenak irabazi da- giela.

LUIS

durango

SAN FAUSTOAK

San Antonioei nagusitzen hasi zaizkigun jai hauek, ez dute izan aurtan, hain harrera onik he- rrian.

Izan ditugun erakarpen edo atrakzio gehienetan jendea urri ibilli da eta batez ere herriko «Taldea Egunean», San Fausto egun berberan, ez zen bat ere agertu kaleetan.

Agian, bezpera bezperako euri zaparradek eta elurrak —men- diak zuritu bait dira— sortu zu- ten giroaren desagokitasunean datza besteren artean.

AZOKA

Iaz kalte bat egin nahian eliz- pean azoka egiten utzi ez zituz- tenei esker, toki apropos eta ho- beago bat bilatu dela esan gene- zake; Merkatu Enparantza.

Argitaldrietan ez dut ueste hu- tsunerik eukiko dugunik eta he- men izango ditugu danak azke-

nengo nobedadeak erakusten.

Aurtan ez da emongo ez Kiri- kiño Saririk ez eta Alfabetatze- koentzat Saririk, bai ostera sa- rituko dira, ohizko den bezala, Euskerazko eta Erdarazko libu- rurik hoberenak zenbait aipamen berezi tarteko direla.

Baita aurtan, ez da erakarpen edo atrakzioerik egongo, beraz Li- buru eta Disko Azoka hutsa izan- go da.

Egun horretan, txarto ez be- nabil, Izurtzan, bertoko seme Ni- kolaz Alzolak euskal kulturari a- portazio bat egin nahirik (egia esan, Durangoaldeko seme ospe- tsu honek bere aportazioa egu- nero eskaintzen dio, bere idaz- lanekin daraman lan ixil eta es- kergan) TONTORRA KUTXA sortzen du berak pintatutako koadroekin.

Kutxa hori Gerediagaren es- kuetan uzten du, urtero urtero, euskal kulturaren alde gehien saiatzen diren pertsona eta el- kartea saritzeko.

Aurtengoari dagokionez eta be- re eskariz: Aita Luis Villasantek eta Gerediagak jasoko dute.

HAUZO LANA

Era bat galduta dugun lan mo- ta honen eraberritze baten au- rrean ote?

Durangoan badugu herri barru- ko hauzo bat, San Fausto, he- rrian erlontzi gisan lehenen jaso zena. Hauzo honetan bazegoen, eta berriz egoteko bidean doa, San Faustori eskaintako eliza ederra, urteokin lur jota eta sa- siz betetako harri multzo bat besterik ez zelarik, suge eta su- gelandaren habia eta gordeleku.

Hauzokoentzat meza herriko eskoletan emoten zelarik pentsa- tu zuten zerbait egitea, eta pen- tsatu eta egin.

Hauzo lanean garbitu dituzte harriak eta inguruak (egindako lana miloi bat pesta kalkulatu diote) eta orain teitatuari heltze- ra doaz. Jatorrizko teitatuaria barik, ekonomiak bultzatuta, burdinaz eta plaztikozko txapel batez es- taltzera doaz. Harri zaharrak eta txapel barri hori ez dira hain ondo ezkonduko, baina beste konponbiderik bilatzen ez den artean...

Dena dela hemendik aipatu na- hi izan dudana, hauzo lan horren balioa izan da, gaurko gizarte norberekoi hontan horrelako ekintzak erdugarri izan litezke- lako.

KATAZURI

beasain

ZUBIMUZU

Izen hau zuen hain zuzen ere, «arraiplaza» eta «plazatxiki» izenez ezagutzen genuen enparantzakoak. Zubitik gertuan zegoelako zuen non- bait izena, baina arraina saltzen zelako eta beste enparantza baino txikiagoa izateagatik, bereganatu zituen nonbait beste biak.

Herriaren zati zaharreko bihotz- bihotzean kokatua genuen eta be- re barandaduak hitzegiten jakin izan balute, bazuketeen gaur egun zer esanik!

Joanak joan, Zubimuzuko enpa- rantzatxoa bota dute (urriaren 13- an). Inguruak argitu bat hartu du ezpairik gabe! Esaten denez, arrain- degi berriak egitekotan omen dira leku berean. Azpira zulatuta edo... diote batzuk. Egia esan, gaina ez litzateke gaizki etorriko bidea apur bat zabaltzeko eta tokiari argitasun apur bat itsasteko. Egindakoan iku- siko dugu. Bitartean, itxoin egin behar.

GIRO TA EGURALDI

Iraila, greba giro betean amaitu zelarik, badirudi barealdi bat eto- rri dela ondoren. Gertakizunak atze- ratu bide nonbait eta hatsa berri- tzeiko beta izaki, nahiz eta beste zenbait berriz, askok nahi baino gehiago hurbiltzen ez diren. Hale- re, izan behar du nahiko gertuan, ongi babestuta indartsu dabilenik.

Giro ta eguraldi kontuotan, alda- keta ederrik somatu bide dugu den- bora motzean. Egundoko epeltasun eta udazken giro marduletik, elurra 600 metrotaraino zurituta ikustera

iragan gara bapatean «pilarica» egunez. Aldaketa gogorra noski! Eskerrak berriro ere epeltasun apur bat eta hegohaize kutsua sortu den eta elurra Aralar eta Aizkorritik ere gehiena uxatu duen. Luzaro ga- be ikusiko dugu noski berriro ere, baina bere garaia baino lehen azal- tze horrek ere... baditu bere lanak.

Ura berriz, oso aldakorra dara- bilkigu. Lazkaotik aurrekoan ziote- nez, «ur aberastua». Aberastutik ezer ez noski, baina arretik dena. Zaparrada bat bota orduko, hor di- ren buztinki, harbelki eta gainon- tzeo «kiak» hor dakartzi berekin. Batzutan liziz betea eta beste ba- tzutan berriz arrea. Gero, kloroz esterilizatzea komeni dela esango dute...

GOIHERRIKO ESKOLA

Goiherriko Langintza Ikastetxea Zuzendari gabe zegoela nioen au- rrekoan. Orain, badu agian. Gora behera batzuen ondoren, igaz lkas- ketaburu izandako Joxe Yaben martutenearra jarri da karguan. Be-

rak eta bere inguruak beteko ahal du ongi bere eginkizuna. Ikastaroa hasteke egon da aldatok direla bide, baina azkenez, urriaren 13an hasi da.

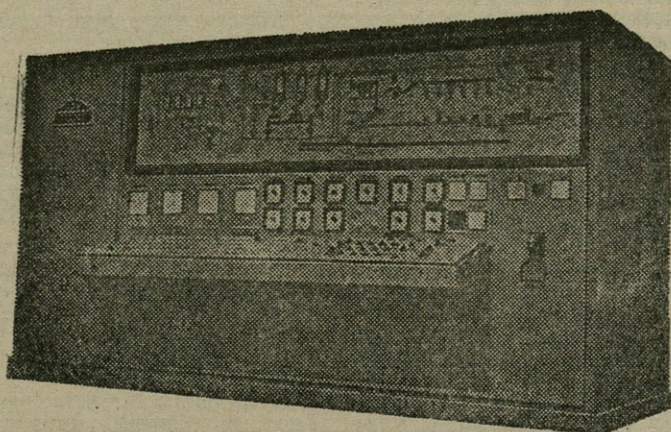
ASTIGARRETA

Beasaingo hauzone honetan ere, laister dituzte zaindari jaiak. Tours- eko Martin Santuaren ohorez os- patu ohi dituztenez, azaroaren 11n datozkie hain zuzen. Hauzo honek Mandubiko gainetik du biderik na- gusiena, nahiz eta Garindik gora ere azkenaldi honetan egina izan behar duen.

Ez dakit zer moduzko jai giroa aurkeztuko zaien. Azkenaldi hone- tan ia erdira jetxiak omen dira ber- tako biztanleak eta jai handiak an- tolatzeko ez bide da oso ongari hori.

Nolanahi ere, zerbait antolatuz gero berri emango dute noski eta jendeak erantzutea ere mereziko dute, aparteko besterik ezean be- hintzat.

MURUMENDI

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez Iraultzeke elektronikoenak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak lkuagailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladores berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragegiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak INDRAMAT (Alemania) Servo-zuzentzailea

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak

RUAL (Italia)

Goi presiotarako uraga giltzadunak

TUROLLA (Italia)

Ozkadurazko uragak

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta itzulerakoak

ADA

Uztal gisako euskarriak

Goimendi - Automatismos

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ar) ta

353440 (5 ar)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

hernani

HIRU HERIOTZA

Ja ia errenkaran, herriko hiru gizon famatu joan zaizkigu mundu honetatik. Ez dira bi hilabete igaro lehenengoa hil eta hirugarrena hil arte.

ISIDRO ANSORENA.—San Isidro eguzte jaio; 1892an eta abuztuaren 20an hil zaigu 83 urte zituelarik. Txistuaren soinu atseginarene babesean jaio zen Isidro Hernanin eta soinu atsegin berak eman dio azken agurra Donostian.

Esan genezake bada, txistua joaz jaio eta hil dela Isidro. Tartean, ordea, 83 urte igaro dira: ia atsedetik hartu gabe igaro dituen 83 urte. Bera iritsi den mailara ez da erraz iristen. Maisu izan zen Isidro, bainan gradu horretaraino iritsi artean, lan asko egin behar izan zuen. Lan isil eta iraunkor honen fruitua da, Isidro, zenbait urtetan, Euskal Herriko txistularien maisu izatea.

Gauza asko esan dezakegu Isidrori buruz. Bere anaia, Joxe Ansoarenaren etxera (hau ere txistulari haundia) jo besterik ez dugu, hil denaren berri jakiteko. Gehiegi luzatuko litzateke ordea kronikatxo hau, Isidoren berri zehazki ematen ihardungo bagina. Beraz, hontaz amaitzen dut.

MIGEL TOLEDO.—77 urte zituelarik, urriaren 4ean hil zaigu Migel Jauna. Elkarrekin lanean arituak gara, eta, bagenuen elkarren berri.

Migel, herriak aukeraturako azken alkate genduen. Geroztikoak, daki-gun bezala ipiniak dira.

Bertso zale amorratua eta bertsolari haundi batzuen laguna izan zen Migel. Ihaz pozik bidaltzen nizkion noizik bein, eskutitzak Ceutatik. Ezkutitzen mamia bertsoak izaten ziren.

Egun, gutxi da oraindik, bere etxean izan nintzela. Bera bisitatu eta, bitartean, liburu batzuen bila joan nintzen. Soziedadera joan behar zuela eta beste egun batean joateko esan zidan, arratsalde osoa igaroko genuela elkarrekin. Ezin izan dut arratsalde hori Migelekin igaro. Arratsalde hori etorri aurretik Jaunak hotsegin bait zion.

Hirugarren heriotza, nere aitona Juan Joxerena izan da; baina heriotza honen berri jakin zenuen orain dela hilabete.

Ez da nolanahiko hirukoa. Pentsatzen dut orain, orain bai, juztizia pixka bat aurkituko dutela. Agur eta goian izan zaitezte.

GAZTE BI

oiartzun

HAUTS HARROTZEA

Baimen bat ukatu duela udaletxeak eta ondoren sortu den hauts harrotze ederra bizi dugu herrian. La Voz de España egunkariak, azken egunetan azaldu du Oiartzun buruz gauza ugari; edo hobeto esan hitz asko gauza bati buruz.

Urriaren 7an, alkatearekin egindako elkarrizketa bat dakar. Urriaren 12an, zazpi kontzejalek (denak 9 dira) idazten dute, alkateak esandakoaren inguruan. Urriaren 14ean, berriro, alkateak idazten du. Ondoren... ez dakit.

Hasera, Irailaren 27an izan zuen. Egun hartan «Comisión Municipal Permanente» delakoak (alkateak eta bi kontzejalek osatzen dute), erabaki bat hartu zuen. Ugaldetxo hau- zoen egiteko den «Centro Comercial eta Hipermercado» baten proiektuari ezetza eman zion.

Ezetza hau zela eta alkateari egin zioten elkarrizketan, nolabaiteko arrazoiak ematen ditu, erabakia justifikatu nahiz edo. Batez ere, goitasuna azaltzen du; izan ere, gehieneko 13 m. omen da zilegi herrian eta proiektu honek 34 agertzen.

Kontzejalak esaten dutenez, ez da berdin etxe bizitzia eta beste etxe baten goitasuna. Bestalde, «concentración de volúmenes» dela eta emandako arrazoiak ez dute oso garbi ikusten. Gainera, kontutan hartu beharreko gauza da, herriko lan postuak ugalduko liratekeela proiektu hau egia bihurtuko balitz.

Azkenik, alkateak agertutako gutunean, ez da erabat argi eta garbi gelditzen arazo hau. Erabakia, bi kontzejalek hartu omen zuten, berak zer ikusirik ez balu bezala.

Hau dena ikusirik, badirudi erabakia, garrantzizkoa izan arren, arin samar hartua izan dela, arrazoi sendo batek bultzatu gabe. Oraingo, nahasketa besterik ez dabil, alkatearen beste ekintza tamalgarri batzurekin loturik.

Bitartean, hau dela eta, baxoerdiak hartzerakoan ez gara eguraldiaz bakarrik mintzatuko. (Uzten badigute behintzat!).

KATEKESIA

Aurten lehenengo aldiz, jaunartu duten gaztetxoentzako, Esteban Dohatsuaren Parrokiak, katekesi «ikastaroa» antolatu du. Dagoeneko zehazkiak ditugu eta urtean zehar, talde txikietan banaturik egingo dute beren lana.

Gurasoek, erantzun ona eman diote Parrokiaren deia; izan ere, ezin dugu ahaztu, gurasoek duten egin-kizuna alor hontan.

Oraindik eskoletan egiten dena, oso arifia denez, hau egokia eta beharrezkoa iduritzen zait. Ezin gara beti egon, noizbait egoera konkretu batetan ontzat eman zen bidez. Denborak aldatuz doaz eta eskoletan eman «behar» horrek kasu askotan bazterrak nahastarazi ditu. Eskoletakoa ez da utziko, baina uste dut, beste modura egingo den katekesiak baduela garrantzirik, eta gurasoak gehiago arduratuko direlakoan nago. Adin horretan ematen diren sakontze urratsek gerora duten garrantzia ezin gaitezke ahaztu.

HERRIAN BESTERIK

—Lartaun elkarteak Marratzki eta Margo lehiaketa eratzen du. Hiru mailatan banaturik dago: 7 urte artekoak; 8tik 10 era; 11tik 14era.

Lanak, Azaroaren 14erako bidali behar dira.

Honekin bateratsu idazlanen lehiaketa ere eratu du. Hau bi mailatan dago banaturik: 10 urte artekoentzat.

11tik 14e urtetara arte. Euskaraz eta gaztelaniaz eta bertsoz nahiz hitz lauz moldatu ahal izango dituzte lanak. Hau bidaltzeko epea, Abenduren 14 arte.

—Aurten, igande arratsaldetan, ez omen dugu dantza-soinurik izango gure kontsejupean. Bertan biltzen hainbeste gaztek, beste nonbaitera jo beharko dute.

Agian, C. D. Oyarzun futbol eki-poaren partidua ikustera. Izan ere, gure ekipi honek, Oiartzunen futbol zelairik ez dugun bitartean, Bidasoako Beran jokatzeko du. Halare, futbol zelaia, beste gauzak baino seguruago izango dugulakoan nago. Zergaitik? Ba udaletxeak oso begi onez ikusten eta beste zerbaitekin laguntzen diolako, Oyarzun izena daraman denboran.

—Lartaungo mendizaleen Elkarteak, Azaroaren 1 eta 2rako Gazte-txoeren irtenaldi bat antolatu du. ARLEPO baserriara doaz eta hemen igaroko dute gaua. Gaztetxoek eskertuko dute, noski, holako antolaketa, eta gurasoek ere bai nik uste.

UZTARRI

azpeitia

ETXEGARAIO KARMELORI GORAZARRE

Datorren Azaroaren 4an, Karmelo Etxegarai Kronista Nagusia hil zela, berrogeita hamar urte beteko dira. Azpeitiko Udaletxeak, «Herri-Zalaren» laguntza baliotsu eta txalogarriaz, omenaldi apal bat eskainiko dio. Azaroaren laua, asteegun soil bat denez gero, ospatzekoak igandera, hau da Azaroaren bira aurreratu dira. Egun hartan gure herriko kondairagile trebeari egingo zaion omenaren berri eman nahi diegu gure irakurleei.

AZAROAREN 2

Goizeko hamaiketan Herri-meza bikain bat izango da Soreasuko eliza nagusian. Mezaemileak, herriko eta Euskaltzaindiako apaizak izango ditugu.

MEZA ONDOREN

Udaletxeko aretara bilduko gara. Hementxe ospatuko dugu Herriaren aurrean, Euskaltzaindiako Jaunekin batera, Etxegaraiaren ohorez, Batzar berezi bat.

—LEHENBIZI: Alkatearen ongi-etorria.

—Aita Billasanteren agurra.

—Juan San Martin eta Joxe Antonio Aranaren hitzaldiak.

Batzarraren amaieran, Azpeitiko Udaletxeak aurtengo Karmeloren oroimenez eratu duen, lehen idaz-lehiaketa iragarriko da.

Ordubiak aldera, Loiolako Etxaniz jatetxera bilduko gara, anaiarteko bazkari bat egitera.

SURRUMURRU USTELAK

Surrumurruak beti ere arriskugarriak izan ohi dira. Askotan egia erakusten dute; sarritan ordea, ez eren pulmentu eta oinarriak ez dute ukan ohi. Azpeitiak, sasoi batetan asko istimatzeko zen, libxibategi zoragarri bat, badi bere altzoan. Gaurko egunean, garbigailu ugari geure etxetan ditugularik, libxibategi gehienak ezabaturik ditugu. Azpeitikoak ere, aspaldion itxirik dago. Bere apainduriaz, inor asko ez da arduratu; baina hala ere, bere ederra ez du galdu. Hantxe dauzka banan banako harlosa landu ikusgarriak, emakumeen lan-eskuz leun leundurik. Txilida-k 1972. ikusi zuen lehen aldiz. Orduan bere eskultura bat agindu zuen, libxibategiaren erdi erdian ipintzeko.

Mihigaiztoek diotenez, libxibategia suntsitzera kondenetua omen dago. Harrigarria! Nondik atera ote da, burugabe surrumurru hau? Bego behingoz argi eta garbi:

Lehenengo: Udaletxeak, orainarte egin dituen batzarretan, Azpeitiko libxibategia desegin-tzeko erabakirik; ez du hartu.

Bigarren: Udaletxeak, datorren urteko eralkizunean libxibategiaren birberritzea onartuko du.

Hirugarren: Txilida jaunak, emandako hitza, ez du ukatu.

Herritar guztiok saia gaitezke, modaren edo diruaren pikatxoak gure artelanak betirako gal ez ditzan.

ANATSAN

arrasate

GAU IKASTOLA

Iaz egiten genuen bezala, aurtengo honetan ere ukitu nahi dugu urriaren 8an martxan jarri den egin-kizun hau.

Bai, Danok-ek eraturik iraunkor nahi litzatekeen ikastaro bati hasera eman zaio. Tokia, beti bezala, herriko ikastola handia. Hara bildu da, lumeroa oraindik handituko delakoan gaude, ehun eta berrogei ikasle. Ikastaroak zortzi hilabeteko iraupena du, maiatza arte, hain zuzen.

Lau mailatan zatiturik dago ikasleen osotasuna. Lehenengo hirurek «Euskalduntzen» metodoa darabiltate eta laugarrenak «Alfabetatzen» delakoa. Azken metodo hau Arrasateko Teknik Ikastegiaren babespean bi egilek moldatu dute: Bizkaiko Alfabetatze Batzordearen izenean Juan Luis Goikoetxea, eta Leintz aldeko batzordearen izenean ahaz ezin dezakegun Xabier Zubizarretak. Metodoa, gure ustez, egin den onenetakoa da eta, gainera, oraindik beterik gabe zegoen maila bat bete du, alegia, Alfabetatzeko maila. Gure zorianik beroenak egile bioi.

Irakasle aldetik, urtero gertatzen den bezala, zailtasun batzua gainditu beharrean aurkitu dira eratzaileak. Azken orduan, hitza emanik zuten batzuek beren ezinake haiei aurreratu dizkiete eta. Hala ere, zortzi bat irakasle —batzuek Euskaltzaindiaren tituludun—, dabil jo eta ke guztion helburua aurreruntz eramaten. Ikasleen artean, berriz, aurrerik gehienak berriak dira. Gazterik oso ondo erantzun dio ikastaroari, batez ere neskek, eta itxaropen guztiaz hasi dira joaten. Ikasleen puntua ukitu dugunez gero, gauza bat ez zaigu ahaztu behar: erdaldun askok eman du izena, inoiz baino gehiago. Eta hau kontuan hartu behar den oharra da. Euskaldunok, askotan, gure gauzatarako harro eta itsu samar gara, eta ez diegu besterik haieten sartzen uzten. Lekua guztiontzat badela gogoratu behar dugu, eta, gero eta gehiago baldin bagara askoz hobea.

Euskal hizkuntza nahi duenarentzat da, euskarak atea itxirik inorentzat ez baitu. Egin dezagun guztion artean Herri hobe bat!

Aurten ere, iaz egin omen zen bezala, noizik bein zenbait gai sartuko da, ikastaroaren osagarri izan dadin. Gai hauk, maila guztietarako,

Euskal Herriko Historia, Literatura, Ekonomia izanen dira.

Eratzaile, irakasle eta, batez ere, ikasleei fruiturik onenak opatzen dizkiegu.

LAN KIDE AURREZKIAREN IKASTAROA

Bai, jaunok, gure herriko erakunde honek, gau ikastolari lehiaketa egiteko asmoz, ziur aski, beste ikastaro bat antolatu du. Eta nola gainera!

Badakigunez, hamalau irakaslek BERREHUN ikasleri egunero ikasgaiak emanen dizkiete ikastaro honetan zehar. Hau dok marka! Ez da mugimendu honen garrantzia zalan-tzan jarri behar. Ezta guttiago ere.

Baldin erakunde hau bide hone-tatik abiadu bada, bere arrazoiak izango ditu. Eta, uste dugu, ez di-rela ttipiak izanen. Baten batek, beharbada, lan orduetan hainbeste jende mugitzea erraza dela esanen digu. Lanetik at izanen balitz... Honeia pentsa daiteke, ezparririk gabe, baina, guretzako, beste gauza bat da garrantzi duena. Teoria horri zergatik ez diogu buelta ematen? Orduan hau gure: garrantzi haundia izan behar du gure hizkuntzak, erakunde honen zuzendariek ikastaro hau antolatu dutenean. Hau da, beraz, pentsatu behar dena.

Lantegi gehienetan, handienetan behintzat, frantsez edota ingelesezko ikastaroak eraten dira, baina ez zaio inoiz gure hizkuntzari lekuri eman. Nahiz eta lantegi hoi- en irabazpideak Herriko beste lantegiekin egin.

Lan Kide Aurrezkiaren zuzendaritzak, —marketing dela*, lehenengo urratsa eman du bide honetan, hain luze den bidean. Eta, gure hizkuntza, beste maila batetara jaso nahi du. Hor daude zuzendari, bulegari, ia gehienak, euskara zer den ikasten eta hobetzen.

Bai, haseran esan dugun bezala, ikastaro honek lehiaketa egiten dio gau ikastolari. Baina, lehiaketa be-deinkatua! Baldin Herriko beste lantegi eta erakundeek honela pentsatuko balute, beste kuku batek kantatuko liguke. Guztiok bide berdine-tik joko dugun eguna, noiz iritsiko da? Beti berdina izan behar ahal dute?

Marketingi buruz egin dugun galderatua baieztatu behar dugu, antolatzaileek ikastaro honen fruitua ikusi baitute. Baldin lan ordu batzuek gaitzen badira euskararen mende-an, zailtzarrik gabe, eratzaileek zerbait ikusi dute gure hizkuntzan, erabaki hau hartzeko. Eta zerbait hori, Herriarekin izan behar den harreman estua da. Herriari gero-ago eta zerbizitu hobe eman behar zaiolako, kontuan izan ezazue merkatuko lehiaketa; Herriarekin bizi behar da. Herriarekin eta Herriaren-tzat. Oraindik asko eta asko da egiteko. Herria bere nortasunaren barruan zerbizitatu behar da, azkenez, bera baita hartzailea.

Hala ere, lehen urratsa eman da eta guztion pozerako. Noizko bigarrena? Ea, laster gau ikastolak lehiaketari gehiago duen.

BATZU

—Iaz, talde bat antzerki astea edo antolatzen asmoz zebilela genioen; azkenean, zenbait arrazoiengatik, asmoak ez zuen aurrerapenik egin. Berriro honetan saiatzeak, merezi duela deritzagu, bultzada bat emanen baitkenien euskal antzerkiari. Zein izanen da ausartena?

—Erdal kolejoetan dabilen hainbeste neska mutil mugituko ahal da ikastaro honetan zehar gure Herriaren aldeko eginkizunik prestatzen? Almen-ekoek euskal aste eder bat antolatu zuten. Aurten ere saiatuko direla uste dugu, baina indar hau beste inguruko kolejoetara hedatuko balitz, guztiok irabaziko genuke. Zergatik ez da talde koordinatzaile bat eratzen, eman daitezkeen egin-kizunak kolejo guztietan sar daitezen? Ez zaio laguntzarik faltako.

MENDIAGA

deba

IKASTOLAN

Urriaren 12an (garaiz atzerasamar) urteroko Biler Nagusia izan genuen. Ez ginen multzo handirik bildu, iragarketa labur eta herriar baten lurremateak jendea bakandu zuen nonbait. Tamala benetan honela gertatzea, ze batzarra giroz, arduradunen azalpen eta sortu zen elkar-hizketaz, aldi hontan Ikastolan izan den onenetarikoa deritzat.

Pedagogi gaia, motza baina garbia ulertterra. Diru sailean zenbaki izugarriak azaldugatik, denon la-saitasunerako nola eta nondik erantzun lezakien adierazi ziguten. Kota kontuan bazkide berri premia nabarmendu zen. Hontan batzordeko-ek iritzi onez gazteak nunnahi ezar-tzen duten bizitasunaz oharturik Ikastolaratu behar direla zioten. Irakasle taldeaz berri pozgarri bat du-gu. Euskera Ikastolari dagokion mailan egon dadin ikastaroaren zehar ikastaldi berezia eratuko da, hiru urteko epean denak Euskaltza-indiak ematen duen titulua lortu ahal dezaten. Diotenarekin beren artean euskaltzaletasuna idartu de-la esango nuke. Bejoindeiela!

Ikastolen Elkarte Batzean dugun ordezkariek eroso egin zuen azal-penaz, erakunde horren sorrera, as-mo ta orain arteko lanak azalduaz asko jantzi zuen batzarra, ze arazo honetaz ezer gutti dakigu Deban. Leku arazoa ere aipatu zen. Hemen mahai-buruak esan zigunez une hon-tan badago irtenbidea. Baina azter-keta on bat eginaz geroari begira arreta handiz eta kementsu lan egin behar dugu.

Azkenik araudiaren agindura bat-zordea berritu zen. Hutsune bat-zuk izanagatik, hasieran nion be-zala, batzarra ondo joan zen, zen-bait bide urratu ziren, eta hau ez da gutti.

Arazo hauetaz ginela mahaitik albiste alagarri bat eman ziguten: Ikastolako zuzendari den Belen, ama egin zela. Beraz, lerro apal hauetaz dijakie senar-emazte zo-riontsuei nere zorion agurra.

IDIAKEZ

elgoibar

Udako egonaldia bukatu ondoren herriko elkarteak arduraturik, herria-ri erantzun bat eman nahian, lanean hasiak dira.

ELGOIBARKO IZARRA elkarteak euskarazko kursiloak antolatu ditu. Erantzuna gehiagotzen doa, urtean-urtean ikasleak gehitzen ari dira, nahiz eta oraindik jende asko fal-tatu.

Gazteok eta ez hain gazteok hor dugu bide bat gure herria behar duen mailara jasotzeko. Hizkuntza dugu lehenengo maila, gero ondorenak.

GURE HERRIA hiri antza har-tzen ari da, lehenengo semaforoak ipini dituzte, gure eguneroko patxa-da gaitzen ari gara, argiak eta kolo-reak kontuan ditugula eman behar ditugu gure pausoak.

Nahi eta nahiez beharrezkoak di-tugu.

LEHEN esaten genuen bezala hiri antza hartzen ari da. Hortarako ain-tzinako gauzak bota eta berriak ipin-tzen dituzte. Esate baterako, egun hauetan ikusten dugu, herriko kale nagusian genuen etxe polit eta kolo-dairaz beterik zegoena lurreratzen, orain egiten dituzten etxe itxusi eta luze bat jartzeko, kaleak zuen lasai-tazuna apurtuaz. Ala ere denok ix-i-lik; kontuan hartu beharrean gaude, gure herriaren aurrerapenerako pau-so hauek ala beste batzuk diren ego-kienak.

Gure eskuetan dago herriaren etorkizuna, ez Udaletxearen eskuetan bakarrik.

Etxe polita eta egokia zen hori, herriak hain beharrezko duen zentro kultural bat egiteko. Esna gaitezke gure iritziak entzun arazteko.

SIKUTEI

ESKERTZA

Errenterian, MARIA JESUS SALABERRIA GARMEN-DIAREN eriotza dela eta, bere familia osoak jaso dituen dolu-min adierazpen guztiei bakarka ezin erantzunik, Ze-ruko Argia honen bidez bere eskerrik beroenak adierazi nahi ditu, euskaldun irakurleek honen berri izan de-zaten.

Iñaki Beobide

6 disko berri Durangoko azokara

Inork gutxi daki Iñaki Beobide zumaiarra denik. Are gutxiagok «Técnico Industrial» denik. Euskaltzain laguntzaile dela, bakarren batzuek badakite, noski. Donostiako «Jarrai» antzerki taldearen zuzendari izan zela ere oroitu dira batzuen batzuk.

Euskal diskoen inguruko mugimenduan da ezaguna Iñaki Beobide. Besteak beste, behar beharrezko lan bati heldu zion eta lan horri lotu zaio: *euskal diskogintzari*. Txori saltarinaren antzera, adarretik adarrena ibili ohi gara askotan euskaldunok. Hasitako lanari ez gataizkio jarraitzen. Gazteok, batez ere, oso «lanberri» izan gara.

Mila lan berri hasi ditugu. Mila bider hasi eta mila bider utzi. Ez gara iraunkorrak. Oso aldakorak gara. Iñaki Beobide bere lanean zaildu egin da. Hamabiren bat urte lan horri loturik. Horregatik da hain ezaguna mundu horretan.

Urtero bezala, Durangoko azokan ikusiko dugu diskoen atzean irripartsu eta hitzun. Urte askotako lana eskainiko digu. Baina ikus dezagun zer fruitu, zer asmo, zer buruhauste daramatzen.

—HERRI GOGOA deituraz baitaizu zenuten euskal diskogintza. HERRI GOGOA nola sortu zen, esango ahal diguzu Iñaki?

—Hemengo kantariak, Mikel Laboa, Benito Lertxundi, Lurdes Iriondo, Xabier Lete eta abarrek bultzaturik sortu zen HERRI GOGOA. EZ DOK HAMAIRU taldea bilakatuko zenak zerikusi haundia izan zuen hasera haseratik. Denak barrenean izan dira. Giro berri bateko euskal diskoak argitara ahal izateak sortu zuen HERRI GOGOA. Liburugintzari heltzeko asmoak ere baziren, baina hori zailagoa gertatu da. Zerbait egin zen. Ezer gutxi.

—Zer izpirituk, zer gogok sortu zuen HERRI GOGOA, esan diguzu. Baina HERRI GOGOA zer da?

—S.A. gisa antolatu zen HERRI GOGOA. Edozein izan zitekeen bazkide. Gaurregun ere berdin jarraitzen du. Eta diru-laguntzaile hoiak esker diezalekegu herriaren premiei erantzun. Halere, argitaldaria bezala, diskoak ateratzeko baimenik ez du. Bi urtez ihardun zuen, bere kabuz, bakarrik, diskogintzan. Baina, azkenean, baimena zuen EDIGSARA jo behar izan genuen. Etxe horren babesean argitaratzen ditugu gaurregun. Diskoak ateratzea debekatu zitzaigunez gero, EDIGSAREkin egin genuen tratua. Guk nahi genituen musika eta abestiak argitara zitzala, noski. Gure iduriz, Euskal Herriko interesgarriak diren diskoak argitaratzen ditu. Sail asko du etxe honek. Euskal sailerako EDIGSA/H.G. da.

—HERRI GOGOA sarturik ziren euskal abeslaririk ezagunenak. Geroztik zatiketa bat izan da.

—Bai, zatiketa bat izan genuen. Zergatik? Teknika eta per-

tsiona arteko arazoak; kantariak ere, bakoitzak bere nortasuna gorde nahi zuen, beren iritzien arabera gauzak taxutzea nahi zuten; haseran pentsatu zen liburugintzari ez zitzaion behar bezala heldu; azpi-zurrumbiloak ere izan ohi dira. Dena den, zatiketa izan zen. Zer egingo da, bada?

—Legareen aldeko zailtasunak, elkarren arteko bihurria. Zenbat denbora daramazue lanean?

—1964garrenean hasi ginen elkarrekin asmo honetaz hizketan. Urte horretan bertan martxan jarri zen HERRI GOGOA. Hamaka urte daramatza, beraz, lanean.

—Hamaika urtetan ekinaldi berriak eta bereziak izango zituen, noski.

—Lehen aldi hartan EZ DOK HAMAIRU taldearen diskoak izan ziren. Orduantxe sortu berria zen talde hau. Hogeiren bat disko atera ziren. Baina, grabaketa guztiak, Barcelonan egiten ziren aldi hartan. Eta, jakina, horrek asko garestitzen zuen diskoak. Poliki poliki ibili beharra zegoen, beraz. Disko gutxi atera zen.

—Zenbat urte honela?

—Hiru urte. Lau gutxi gora-behera.

—Bigarren ekinaldia?

—Kanpoan egin beharrek bi oker haundi zituen: batetik oso garesti jotzen zuen; bestetik berriak, kanpoko musikariek eta armonizazioarekin lan egin behar zen. Garestiak eta euskal kutsurik gabeak ziren, beraz, diskoak. Erabat komertzial gisa-koak eta joerakoak egiten ziren. Hemengo kantariak eta hemen behar zirela egin ikusi genuen, euskal kutsua izango bazuten.

—Gogo hori hezur-mamitzeko,

nondik nora abiatzen zarete?

—Aldi horretan sortu zen HERRI MUSIKA SORTA. Egia esan, zenbait abeslarik gure ondotik ihesegin zutelako abiatu ginen bide honetatik. Orduan oharitu ginen, alor honetan ezer egin gabe ginela. Herriz herri, bailaraz bailara, musika zaharra jasotzen ibili behar genuela jabetu ginen. Galtzen ari diren zenbait kantu gal ez daitezkeen, oso lan interesgarria iruditu zitzaigun. Lan ikaragarria da, baina merezi du egiteak. Ez daitezela betirako gal. Lekeitio eta Arratiako musikaz ari gara egiten orain diskoak.

—Aldi honetan, beraz, herri musika biltzen ahalegindu zineten.

—Ez horretan bakarrik. Kantari ezezagunak plazara genituen. EZ DOK HAMAIRU talde-
tik kanpora ziren abeslarien diskoak atera geintuen. Xabier Saldias, Arriaran, Mikel Arbea, Joxe Mari eta Mikel, Aitor Badiola. Abeslari berri batzuk aurrera ateratzen saiatu ginen, aldi honetan.

—Bi gauza interesgarri egiten dituzue: herri musika bil eta abeslari berriak treba eta eza-gutarazi. Oso kontutan hartze-koak diren bi lan.

—Akelarre saila duzu eman nahi izan dugun beste urrats bat. Gaurregun gazteriak entzuten duen musikaren giroa eman nahi izan da, kantu eta doinu zaharrak erabiliak. Ipar Amerikako musikari beltz famatu bate-na euskal airez ipini zen. Hori izan zen lehen diskoa, batzuen-tzat oso atsegina, beste zenbaitentzat oso txarra. Hori izan zen Akelarre sailaren hasera eta bi-de horri jarraitu gataizkio gero ere gutxi gorabehera. Sail hone-tan boskarren diskoa egin da eta seigarrena bidean dugu. Beste kolore batekin eskaini nahi genuke euskal musika. Beste doinu batzutaraz ohitua den gazte-riarengana geure euskal musika hel dadila nahi dugu. Gaurko moldetan eman nahi genuke. Lau urtez ari gara lan honetan. Segundo Galarza ari da lan hone-tan.

—Musika klasikorik biltzeko eta ezagutarazteko asmorik bai ahal duzue?

—Bai, musikariak egindako lanak aztertu eta eskaini nahi genituzke. Euskal musikari klasi-koak eman nahi genituzke: aita Donosti, Mikel Arbeak kitarrak lehen aldiz eskainitako musika klasikoa, Rabelen konziertoak. Goi musika bat sartu nahi ge-nuke sail honetan. Tartean du-gu, noski, Garbizu jauna.

—Bertsolari batzuen diskoak ere ikusi dizkizuet.

—Bertsolariek egin nahi ge-nuke beste saio bat. Azken aldi honetan, beraz, bertsolarien sai-la agertzen da, urrats edo bide berri bat bezala. Lau disko di-tugu oraingoz: MATTIN, XAL-BADOR, KEPA ENBEITA, EN-BEITATARRAK. Sail honetan sartzen dira Xabier eta Antto-

nek kantatutako bertso zaha-rrak. Berri bat ere egiten ari ga-ra sail honetan.

—Beste zerbait bai ahal duzue eskuartean?

—Organo eta organojoleen sai-la agertuko da Gabonak baino lehen. Elizondo arduratzen da honetaz. Euskal Herriko orga-noak eta organojoleak aukeratu-ko ditugu. Lehen diskoa, Pildai-nek eginkiz izango da. Tolosarra denez gero, inguru hartako mu-sikariak hartuko ditu. Alderdi bat Gorritiri eskaintzen dio. Bestea, berriz, Mokoroa, Buska Sagastizabal eta Elduaie. Hori da Pildainek grabatu duena. Go-rritirena Bergarako organoan, eta besteak, Loiolakoan joak di-ra. Musikagile bakoitzari dago-kion organoa ere hautatzen bait da. Gero Valverde Casasen dis-koa dator. Guridi eta Usandiza-garekin osatzen da. Lehenengo-arentzat Buen Pastorko organoa aukeratzen da, bigarrenarentzat, berriz, Santa Mariakoa. Nafa-rroakoa Taberna ari da egiten. Araban, Bizkaian eta Ipar Eus-kal Herrian ere ari dira zerbait egiten. Lan haundia da hau. Ja-so beharreko lana. Musiko on as-ko da ezagutzen ez dena. Opor-ton aurkitu du Elizondok, orain-dik orain, hemen inork ezagu-tzen ez duen euskal musika. Ez dugu diru irabazirik izango, sal-menta haundirik ez bait dute izango, baina egin beharreko la-na da hau.

—Elektronika bidez, euskal musika berritzeko asmorik?

—Sintetizadore modu batez, euskal musika erabili nahi genu-ke. Tarteka marteka egiteko as-moa badugu. Euskal musika kla-sikoa eman nahi genuke. Musi-ka zaharra elektronikaz eman nahi genuke.

—Aurrera begira zer?

—Inoiz behinka, kantariaren baten diskoak aterako ditugu. Abeslari berriak plazaratuko du-gu. Une honetan, esate baterako, Txomin Artolaren diskoa agertu-ko da. BORDARI bere aitak egin-dako olerkiez moldatua, arran-tzaleei eskainia. Antton Valver-de, Xabier Lete eta Julian Le-kuonak egindakoa ere orain agertzen da kalera. Lizardi, Joxe A. Arze, Lete eta Gandiagaren olerkiez osatutako diskoak ere ateratu nahi ditu Antton Valver-dek.

—Datorren larunbatean hasiko da Durangon Euskal Liburu eta

Disko Azoka. Zer berririk da-ramazu azokara?

—Sei disko berri. Bertsolari sailean: Mattin, Xalbador, Kepa Enbeita eta Enbeitatarrak. Orga-no sailean: Pildain. Elektroni-kaz egindako euskal musika za-harreko bat eta Txomin Artolak egindakoa.

—Gabonetarako?

—Haurrentzat ipuinak. Mari Lurdesen «Mari Petralin» eta «Mateo Txistu». «Txano Gorri-txo»rekin beteko dugu bigarren diskoa. Txistulariarena ere laster agertuko da. Ansola anaiak egi-na da. Alde batean aita Olazara-nena, eta bestean, Bastidarena ditu.

—Jende askorentzat diskoa na-hiko garestia bada, kasetetan ere agertu beharko litzateke zen-bait gauza.

—Edozein musika ezin daiteke kasetetan eman, asko galduko bait luke. Organoak, esate bate-rako. Baina beste zenbait abes-ti eman daiteke kasetez ere, na-hiz eta musikak asko galdu. Dis-koak baino merkeagoak direnez gero, gehiago zabalduko litzate-ke euskal musika.

—oOo—

Bistan da HERRI GOGOA egin duen lana. Kalaen diren 127 disko hoiak dira lekuko. Meritu-rik badu gure Iñaki honek. Au-rterra, beraz.

IRASTORTZA

